БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 119 (5011)
Среда,
Июниин
12
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Республикын ажаүйлэдбэриин ба зам харилсаанай олонхи предприятинууд Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, өөһэдтөө шухала уялгануудые абаба.

Абаһан эдэ уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ бидэнэй мүнөөдэрэй зорилго мүн.

[Э]РХИМ ШАНАРТА ЭЛБЭГ ЕХЭ ЭД БАРААЕ АРАД ЗОН ХҮЛЕЭЖЭ БАЙНА

«Советскэ Союзай арадуудай [ма]териальна үнэр баян байдалые [ха]нгахын ба **орон дотороо эдлэлэй [ба] шухала зүйлнүүдые элбэг дэл[гэр]э болгохын тула** эд хэрэгсэлнүү[д]е гаргадаг хүдөө ажал ба ажа[үй]лэдбэриин дэбжэлтые түйлаха, [ар]адай олзо доходой сэрэгэй урда[хи] хэмжээнһээ болон арадай хэ[рэг]лэхэ зүйлэй хэмжээнһээ үлүү [гар]аха...» гэжэ табанжэлэй түсэб [ту]хай хүули соо хэлэгдэнэ.

Советскэ арадай материальна [ба]йдалые һайжаруулхын тула ма[най] ороной хүнгэн ажаүйлэдбэри, [тэр]э тоодо республикын нютагай [аж]аүйлэдбэри хадаа гутал, хубсаһа [ба] үргэн хэрэглэлэй бусад зүйл[нүү]дые ехэхэнээр элбэгжүүлхэ [ёһ]отой байна. Энэ харюусалгата [зо]рилгые эрхимээр бэелүүлхын [ту]ла манай ороной хүнгэн ажаүй[лэ]дбэриин түрүү предприятинууд [Бү]хэсоюзна социалистическэ мү[рыс]өөндэ орожо, продукци бүтээн [га]ргалгые ехэ болгохо, тэрэнэй [ша]нарые һайжаруулха ба ассорти[ме]нтые үргэн олон болгохо уялга[ну]удые өөһэд дээрээ абаһан байна. [Эн]э хадаа предприяти бүхэнэй [хү]дэлмэриин шүхала зорилгонь бо[лох]о ёһотой. Юундэб гэхэдэ, хэр[б]э ямар нэгэн предприяти өөрын[гөө] түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн бай[га]ад, бүтээн гаргаһан продукцинь [му]у шанартай байгаа һаа, социа[ли]стическэ мүрысөөндэ түрүүлбэ [гэ]жэ хэзээдэшье тоологдохогүй [гэ]эшэ. Мүн тэрэшэлэн өөрынгөө [ар]га-боломжонуудые хүсэдөөр хэ[рэг]лэжэ шадангүй, арад зондо [өө]н, нэгэн хэды ассортиментын [ба]раае гаргаһан коллектив [өө]рынгөө уялгые дүүргээб гэжэ [х]оложо шадахагүй.

Тиин эдэ зорилгонуудые амжал[та]йгаар дүүргэхын тула ехэхэн [хү]дэлмэри хэхэ хэрэгтэй болоно. [Эн]эн түрүүндэ хүнгэн ажаүйлэдбэ[ри]ин предприятинууд дээрэ түрүү [тех]никые үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, [ажа]лаа эгээл ехээр механизацилха [ш]ухала. Иигэжэ хүдэлмэришэн бү[хэ]нэй ажалай бүтээсые дээшэлүүл[хэ] ба тэрэнэй ажал хүдэлмэриие [хө]нгэдхэхэ, бүхы фабрикын, пред[при]ятиин бүтээсые улам ехэ болго[хо] арга-боломжо олгогдохо байна.

Манай ороной хүнгэн ажаүйлэд[бэ]риин предприятинуудай түрүү [хү]дэлмэришэд болбол өөрынгөө [ү]рэжэлые хододоол нарижуул[жа], үдэр бүри һуража, мэргэжэлтэ[ну]үдэй дүй дүршэлые халан аба[жа] байдаг.

[Ү]ргэн хэрэглэлэй эд бараа элбэ[гөө]р гаргахын тула иимэ ехэ ре[зе]рвнүүд манай предприятинууд [дэ]эгүүр бии гээшэ. Зүгөөр респуб[ли]кын нютагай ажаүйлэдбэриин [пр]едприятинуудай олонхи коллек[ти]вүүд хадаа эдэ ехэ арга-болом[жо]нуудаа хэрэглэжэ шаданагүй [бай]һаа зааханшье алдуу болохогүй. [Эн]эниие гэршэлхын тула холо [яба]хо хэрэг үгы.

Май һарада республикын нютагай [аж]аүйлэдбэриин хэдэн предприяти[ну]уд өөһэдынгөө түсэбүүдые дүүр[гээ]гүй байха юм. Жэшээ болгон, [Бу]рлесхимсоюзай системын ар[тел]ьнүүдые абаад үзэе. Энэ систе[мы]н олонхи артельнүүд май һарын[аа] түсэб дүүргээгүй, «Селенга» гэжэ артель—16,4 процент, «Красное знамя» гэжэ артель 38,8 процент гэхэ мэтэ дүүргэһэн байна. Энэ системын артельнүүд хадаа колхоз, совхозуудта болон ажалшадта хэрэгтэй элдэб бочко болон бусад амһартануудые бүтээдэг юм. Эдээндэ хэрэггэй модо гэхэ мэтын материалнууд хүсэд бии гээшэ. Гансал эдэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажалаа муугаар эмхидхэһэн, ажалай һайн жаяг заршам табяагүй дээрэһээ болоно гэжэ тайлбарилха хэрэгтэй.

Мүн тэрэшэлэн Буркоопинсоюзай артельнүүд үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха түсэбөө май һарада 87,5 процент дүүргэһэн байха юм. Энэ системын эдеэ хоолой зүйлнүүдые, галантерейнэ болон эшэгыгээр хэгдэһэн зүйлнүүдые бүтээдэг һалбаринууд ехэ муугаар хүдэлмэрилбэ. Тэдэ артельнүүдэй гаргаһан продукциин шанар хангалтатай һайн бэшэ байна. Үшөө эдыхэн процент дүүргэһэн мүргөө тогтоогдоһон ассортиментнүүдэй бараануудые гаргажа шадаагүй. Тэдэнэр хадаа түсэбөө ямаршье аргаар дүүргэхые оролдожо, эгээл хүнгэн юумэнүүдые хэдэг заншалтай. Энэ болбол арад зоной эрилтые ханганагүй гээшэ.

Аймагуудай олзобориин артельнүүд хэлэшэгүй муугаар хүдэлмэрилнэ. Оройдоол нэгэ хэдэн артельнүүд түсэбөө дүүргэһэн байха юм. Крупскаягай нэрэмжэтэ артель (Прибайкальск) түсэбөө 18,3 процент, Тельманэй нэрэмжэтэ (Бичура) артель—28,1 процент дүүргэһэн байна. Эдэ артельнүүдтэ аймагай хүтэлбэрилхы органуудай зүгһөө бодото туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргадаг предприятинуудай ажал хүдэлмэри арад зондо үдэр бүри харагдажа байна. Тэдэнэй хүдэлмэри тэдэнэй бүтээһэн продукциин шанарта ба тоо дээрэһээ харагдажа байдаг. Сэрэгэй урдахи үйлэдбэрилгын хэмжээе түргэнөөр хүсэжэ, арад зондо хэрэгтэй зүйлнүүдые элбэг дэлбэгээр, эрхим шанартайгаар ба үргэн олон ассортименттэйгээр бүтээжэ гаргаха гээшэ—хүнгэн ажаүйлэдбэриин предприятинуудай зорилго мүн.

Манай орон дотор карточна гуримые болюулха саг дүтэлжэ байна. Манай магазинуудта элдэб үнгын эд бараануудай элбэг ехээр орожо байхын тула энэ ехэ хэрэгтэ бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөе үүсхэгшэд—түрүү предприятинуудай уряалые бүхы коллективүүд дэмжэн абажа, эрхим һайн шанартай товарнуудые арад зондоо үргэн ехээр үгэхын тула тэмсэхэ ёһотой. Энэ хадаа шэнэ табанжэлэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болохо—**манай ороной арад зоной ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлхэ** зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ туһалха байна.

Эрхим шанартай элбэг ехэ эд бараа үгэхын тула социалистическэ мүрысөөнэй долгиие улам эршэгэйгээр хаа-хаанагүй дэлгэрүүлэе!

5 һарынгаа программа дүүргэбэ

[Бай]калорыбтрестын загаһашад[ай]аа шэнэ Сталинска табанжэлэй [түр]үүшын жэлдэ загаһа барилгын [тү]сэбые үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн [уял]га абаһан юм. Загаһашад өөһэ[дын]гөө үгые хэрэг дээрэнь бэе[лүү]лжэ байна. Майн 30-ай үдэр за[гаһ]а барилгын 5 һарын түсэбые [...],5 процент гүйсэдхэһэн байна. [Г]орячинска загаһанай заводой [кол]лектив 5 һарын түсэб 202,5 [про]цент гүйсэдхэжэ, трестын бүхы [пре]дприятинуудай дунда түрүү [һуу]ри эзэлнэ. Усть-Баргажанай [МР]С 5 һарынгаа түсэбые 155,5 [про]цент, Яруунын загаһанай завод [...],9 процент, Галуутануурай за[гаһа]най завод 128,7 процент, Хой[то-]Байгалай загаһанай завод 109 [про]цент дүүргэһэн байна.

[Мү]нөө үедэ загаһа барилгын [ажа]л таарамжатай саг эхилээд [бай]на. Загаһашад болбол загаһа [бари]лгын хүдэлмэриие тон эршэм[тэй]гээр ябуулжа захалаа. Посоль[ска] загаһанай заводой загаһашад [Бай]гал далайн „Эрьесэ“ гэжэ [г]ондо түрүүшын хоёр үдэрэй [дот]ша соо 100 гаран центнер эр[хим] шанартай омуль бариһан байна. [Тэ]бэшье загаһа барилгын 5 һарын түсэбые Доодо-Ангарай МРС Кабанскын загаһанай завод ба Мысовойн загаһанай завод дүүргэжэ шадаагүй. Мысовойн заводой коллектив болбол 5 һарынгаа түсэбые оройдоо 21 процент дүүргэжэ, трестын бүхы загаһашадай хойно шэрэгдэн ябана.

Республикын загаһанай ажаүйлэдбэриин предприятинууд өөһэдынгөө түйлаһан амжалтануудые саашалаа бүхэжүүлхын түлөө эрид шуудаар тэмсэжэ, хабар зунай загаһа барилгын ажалые эмхитэй гуримтайгаар угтаха зорилготой загаһа барилгын участогуудта загаһанай ерэхые ба олошорхые хүлеэжэ байха саг бэшэ, харин загаһа элбэгтэй газарые бэдэрэн губшуурдаха ёһотойбди.

Загаһа барилгые зүбөөр эмхидхээд, социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлээд, ажалдаа эмхитэйгээр, гуримтайгаар ба зүдхэмжэтэйгээр ороод байгаа һаа республикын загаһашад болбол загаһа барилгынгаа хахад жэлэй түсэбые уридшалан ба үлүүбшэлэн дүүргэхэ бүхы арга-боломжотой байһаниинь лабтай.

Гурбан аймагуудай мүрысөөн тухай

Арбитрын хэлэхэ үгэ

Хэжэнгын, Хориин ба Яруунын аймагуудай түлөөлэгшэд сугларжа, социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшын дүнгүүдые гаргаба гэжэ манай газетэнүүд бэшээ һэн. Тэрэнэй һайн талые магтангүй байжа болохогүй.

Энэ мүрысөөе ёһотой гэгшээр ябуулжа, нэрлэгдэһэн аймагууд нэгэ-бага амжалтануудые олоо гээшэ. Жэшээнүүдые абаад үзэе. Майн 1-дэ Хэжэнгын аймаг 6-дахи һуури, Яруунын аймаг 13-дахи **һуури эзэлжэ байһан бэлэй.** Теэд аймаг хоорондын мүрысөөндэ оролсоод байхадаа хэжэнгынхид республика соо эгээл түрүү һуури эзэлжэ, хориинхид майн хахад багта дүрбэдэхи һуурида ябаһан, гансал яруунынхид гээгдэжэ, 12-дохи һуурида хаягдаһан байгаа.

Тиигээд байхада Яруунын аймагай партийна ба олониитын организацинууд «бидэнэр хэжэнгынхид ба хориинхидһоо яахадаа хожомдохо болоо хүмбиибди, гээгдэлээ усадхаха еһотойбди» гэжэ ороһон байха юм.

Яруунынхид ехэхэн ойлгууламжын хүдэлмэри хэжэ, хүсэеэ хубаарилан табяад, мүрысөөе улам үргэдхэжэ, хэдэ хэдэн аймагуудые, мүн хэжэнгынхидыешье ахижа гараһан бэлэй. Удаань нэгэ-бага хожомдоһоншье һаа, эдэнэр түрүүшүүлэй зэргэдэл ябалсажа байһан юм.

Хориин аймаг хурданаар хүдэлжэ, мүрысөөе һайнаар эмхидхээд, тэрээндэ олон зониие оруулһан байха юм. Тэрэнэй ашаар энэ аймаг республика соо тарилгааршье, пар хахалалгааршье түрүү һуури эзэлжэ байна.

«Бурят-Монголой Үнэн» ба «Бурят-Монгольская Правда» газетэнүүдые арбитр болыт гэжэ мүрысэһэн эдэ аймагууд договор баталхадаа гуйһан юм. Арбитр һэн туладаа нэгэ хэдэн үгэ мүнөөдэр хэлхэмнай.

Түбхын түрүүндэ, **договор тухай.** Тэндэ иигэжэ хэлэгдэнэ: «Шэмэтэ тэжээл бэлдэхэ түсэбые 100 процент дүүргэхэ, малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые...адуу мореор 100 процент дүүргэхэ».

Хүн бүхэн гүрэнэй түсэбые гүйсэд, 100 процент дүүргэхэ, үүргэтэй гээшэ бэзэ. Тиимэ хадань энэ үлүү үгые договор соо бэшэһэнэй ямаршье хэрэг байхагүй. Хэрбээ түсэбөө болзорһоонь урид гү, али үлүү гараса дүүргэхэ гэжэ һанаа һаа, тиигэжэ бэшэжэ болохо байгаа.

Эхэ малаа һубайруулхагүй гэжэ уялга абаһан аад, «100 эхэ малһаа 60 унага, 100 хурьга, 85 тугал абаха» гэжэ бэшэнэ. Теэд иимэ олон малнуудаа һубайруулха гэжэ уялга абахадань огто таарахагүй байна. Тиимэ дээрэһээ малажалай талаар абаһан уялгануудаа бүри тодорхойгоор бэшыт гэжэ хэлэхэ зэргэтэй байнабди.

Мүрысөөнэй ябаса тухай хэдэн үгэ. Түрүүшын шалгалтада тон үсөөн малшад хабаадаба. Фермэнүүдтэ халта мүлтэ орожо, хэдэн тоо һурахаһаа бэшэ юумэ хэгдээгүй байна. Энэ алдууе дары заһажа, фермэ хоорондын мүрысөөе аймаг соогоо шалгажа байха хэрэгтэй.

Мүн таряан ажал дээрэшье абаад үзэхэдэ, иимэ юрэнхы шалгалта ехээр гараһан байха юм. Тиимэ шалтагаанһаа энэ шалгалта болбол һонигүйшэг байба гээшэ.

Гурбан аймагуудай түлөөлэгшэдэй слет баһал тиимэрхүү байба. Һүни орой сугларһан аад, үгэ хэлэһэн зон олон тоонуудые дабтахаһаа бэшэ, ёһотой шэнжэлэл хэбэгүй. Тиигээд байхада һайнаар ба шанартайгаар хэһэн юумэ ехэ балар-салар болоожо харагдаба. Хэжэнгынхидэй хэһэн юумэ бүрил ехээр сэгнэгдэхэ зэргэтэй байгаа гэжэ бидэнэр һананабди.

Тэрэ слет дээрэ колхозно ажалай түрүү хүнүүд айлшадшье боложо уригдаагүй байһаниинь алдуутай хэрэг болоно. Тиимэ дээрэһээ тэрэ зүблөөн хадаа тоо бүридхэлшэдэй зүблөөн шэнги болошоһон байха юм. Тиин гансахан тоо харуулхын хажуугаар тэрэ тоо хаанаһаа яажа бии болооб, тэрэнэй тулада бүхы аргануудаа хэрэглээ гү, али үгы гү, абаһан уялгануудаа арюун нангинаар дүүргэхын тулада юу хэхэ хэрэгтэйб, хэнэй һайн дүршэлые хэрэглэхэ ба хэндэ туһалха хэрэгтэйб гэхэ мэтые һайса хэлсэжэ үзэхэ зэргэтэй байгаа. Гэбэшье энээндэ бага анхарал табигдаһан байна.

Тиин социалистическэ мүрысөөнэй аша үрые гансахан лэ тоогоор сэгнэжэ болохогүй гээшэ. «Социалистическэ мүрысөөн болбол ажалшан ниитые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлэн болбосоруулха шухала зэбсэг мүн. Социалистическэ мүрысөөнэй ябаса дундуур бүгэдэ арадай аша туһые мэдэхэ ябадал түрэжэ гарадаг, ажал хүдэлмэридөө коммунистическэ ёһоор хандаха ябадал бии болодог, өөрынгөө бүхы хүсэ шадабариие хүсэд хэрэглэжэ хүдэлхэ гэһэн хүсэл гарадаг байна» гэжэ ойлгохо хэрэгтэй.

Эгээл тиимэһээ аймаг хоорондын мүрысөөе эмхидхэхэ гэжэ Хори, Хэжэнгэ ба яруунынхидай эхилһэн үнэтэ үүсхэл һайнаар шэнжэлэгдэжэ, тон һайн үрэ дүнгүүдые үгэхэ зэргэтэй гэжэ бидэнэр һанаха байнабди. Энээниие ямар нэгэн албан газарай хэрэг болгожорхихо ябадалһаа аршалха хэрэгтэй. Мүрысөөн хадаа ёһотойл үргэн ниитэ зоной байха зэргэтэй. Тэрэ мүрысөөн тухай хүдөө нютагай хүн зон мэдэхэ зэргэтэй. 1946 оной түсэбые дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлээбди гэжэ хамагһаа түрүүн дуулгахын тула колхоз бүхэн, колхозник бүхэн тэмсэхэ болоно.

Социалистическэ мүрысөөн улам бүри олон зоной боложо байг лэ? Ажал дээрээ амжалтануудые оложо, шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй хүндэтэ нэрэ зэргые омог баяртайгаар эзэлжэ ябыт гэжэ юрөөхэ байнабди.

«Бурят-Монгольская Правда»
«Бурят-Монголой Үнэн».

СЭРЭГЭЙ АЛБАНҺАА ТАБИГДААД БАЙХАДАА

Советскэ Союзай Герой Валентин Семенович Жуков Улаан Армиһаа табигдажа ерэһэнэй һүүлээр Молотовой нэрэмжэтэ Горьковско автозаводто хүдэлмэрилжэ эхилээ. Нүхэр Жуков болбол дүршэлтэ мастер А. М. Брюзгинэй хүтэлбэри доро штампын талаар слесарьин мэргэжэлые түргэн шудалаад, мүнөө өөрөө хүдэлмэрилхэдөө 5 нормо хүртэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. С. Жуков «Илалта» гэжэ шэнэ автомашинада хэрэглэгдэхэ штамп бэлэдхэжэ байна.

П. Вознесенскиин фото (ТАСС-эй фотохронико).

Хүтэлбэрилхы советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй һургуули

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор хүтэлбэрилхы советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй областьнууд хоорондын Горьковско курсанууд болбол 1946 оной сентябриин 1-һээ эхилээд 2 жэлэй һургуули болгогдон хубилгагдахань. Тэрэ һургуули болбол Министрнүүдэй Соведүүдтэ областиин, хизаарай ба городой исполкомуудта хүтэлбэрилхы советскэ хүдэлмэришэдые бэлэдхэхэ юм. Һурагшадай контингент 200 хүнүүдээр гэхэ гү, али Российска Федерациин автономно республиканууд, областьнууд ба хизаарнууд бүхэнһөө 2—3 хүнүүд абтахаар баталагдаба. Гүйсэд дунда һургуулитай ба нэгэ жэлһээ доошо бэшэ хүтэлбэрилхы советскэ хүдэлмэридэ ябаһан хүнүүд энэ һургуулида абтаха байна.

Баргажанай загаһашадай шэнэ амжалтанууд

Шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон Усть-Баргажанай загаһанай комбинат болбол май һарын загаһа барилгын түсэбые 124 процент дүүргэбэ. Түс комбинат болбол түсэбэйнгөө дээдэ тээ 500 центнер загаһа тушааһан байна.

Энэ комбинадай загаһашадай дунда социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлэн ябаа нүхэр Цивелевэй бригада болбол түсэбэйнгөө дээдэ тээ 140 центнер эрхим шанартай загаһа тушааба.

Мүнөө түс комбинадай хүтэлбэрилэгшэд нүхэр Цивелевэй бригадын загаһабарилгын шэнэ методые бүгэдын шадабари болгохо стахановска һуралсал эмхидхэхээр хараална.

МҮРЫСӨӨН ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ЗАКАМЕНААРХИНАЙ ЖЭШЭЭ

1946 оной хүдөө ажалай хүдэлмэринүүдые, тэрэнэй тоодо хабарай тарилгые агротехническэ эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө Закаменай аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд Ториин аймагаархинтай социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон байна.

Һаяхан манай газетын корреспондент Закаменай аймагай колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй социалистическэ уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байһан тухай ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Л. С. Петиновтэй телефоноор хөөрэлдэжэ доро дурсагдаһан асуудалнуудта иимэ харюу абаба:

—Ториинхидые илахын түлөө ямар хэмжээнүүдые абаһан байнат?

—Түбхын түрүүндэ колхоз, бригада, звено, хүн бүхэнэй дундахи социалистическэ мүрысөө шангадхаһан, полевой хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые амяар амяарайнь эмхидхэжэ, байгуулагдаһан нормые заатагүй дүүргүүлхэ зорилго табиһан байнабди.

—Ториин аймагтай баталһан социалистическэ мүрысөөн ямар аша үрэ үгөөб?

—Имагтал мүрысөөнэй ашаар, ороохото культурануудай бүхы тарилгые июниин 5-да аймагаараа сүм дүүргээд, мүнөө республика соо түрүүлжэ ябанабди.

—Ямар колхозуудтнай аймаг соохи социалистическэ мүрысөөндэ эрхимлэнхэйб?

—Хамниин сомоной Молотовой, Үлэгшэнэй сомоной «Майн 1», Калининай, Цакирай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд хабарай тарилгаар хамагые илаһан байна.

—Түрүүшүүлые урмашуулха ямар хэмжээ ябуулганууд хараалагданхайб?

—Аймагай гүйсэдхэхэ комитет ба ВКП(б)-гэй айкомой дэргэдэ дамжуулгын Улаан туг байгуулагдаһан байна.

—Энэ туг ямар колхоздо барюулагданхайб?

—Яровой бүхы тарилгын түсэбые аймаг соо түрүүлэн агротехническэ үндэр дээдэ хэмжээдэ дүүргэһэн Хамниин сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо.

—Энэ колхозые хэд хүтэлбэрилнэб?

—Правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Цыренжапов, партийна организациинь секретарь нүхэр Дамбаев.

—Эдэнэр колхознигуудай ажалые ямараар эмхидхэнэб?

—Тарилгада ябадаг бүхы членүүдтээ мори унаа, зэр зэмсэгынь даалгажа үгөөд, ажалыень звеньевой гуримаар ябуулдаг, тиихэдээ хүн бүхэндэ хэхэ хүдэлмэриiень хубаажа үгөөд, амяар амяарайнь хүдэлмэрилүүлдэг байна.

—Социалистическэ мүрысөөнэй дүн хэды хоноод гаргагдадаг бэ?

—Колхоз хоорондын мүрысөөн арба хоноод лэ гаргагдажа, түрүү колхозуудта аймагай гүйсэдхэхэ комитет ба ВКП(б)-гэй айкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдадаг байна. Тиихэдээ колхозууд, бригада, звено, хүн бүхэнэй дундахи мүрысөөнэй дүнгые үдэр бүри гаргажа байдаг юм.

—Мүнөө үедэ колхозуудтнай юу хэжэ байнаб?

—Овощной, техническэ, тэжээлэй культурануудые тарижа дүүргүүтэй ба мүн пар хахалжа байна.

—Парта хэды плуг, хэды трактор табинхайбта?

—300 гаран плуг, 12 трактор ябана.

—Пар хахалалгые хэзээ дүүргэхэ түсэбтэйбтэ?

4 колхозһоо бэшэ бүхы колхозууднай июниин 15—20 хүртэр парай нэгэдэхи хахалалгые дүүргэхэ байна.

—Тарилгые түргэн дүүргэхын түлөө ВКП(б)-гэй айком ямар хэмжээнүүдые абааб?

Анхан түрүүнһээ абаад, колхоз хоорондын мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилхэ, тэдэнэрэй абаһан уялгануудые хэрэг дээрэ бэелүүлхэ, түрүүшүүлэй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо, полевой хүдэлмэрилэгшэдэй дундахи политическэ-ниитын хүдэлмэриие һайнаар ябуулха, бригада, звено бүхэнөөр ханын газетэ, дайшалхы хуудаһануудые гаргаха мэтэдэ гол анхарал табиһан байна. Гадна, тарилгаар гээгдэжэ ябаһан колхозуудай шалтагааниие элирүүлэн, тиимэ колхозуудай дутуунуудаа түргэн усадхажа, түрүүшүүлтэй зэргэшэхэ ябадалда али бүхы туһа хүргэхын тулада тиишэнь ВКП(б)-гэй айкомой, аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түлөөлэгшэнэрые эльгээдэг зантайбди.

—Агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри хаана эгээл һайнаар табигданхайб?

—Үлэгшэнэй сомоной «Майн 1» колхоз бүхы колхозуудта ульгэр жэшээ боложо үгэмөөр байна. Энэ колхоз имагтал агитационно-ниитын хүдэлмэриие һайнаар табижа шадаһанай ашаар, тарилгаяа түргэн саг соо дүүргэжэ, түрүү һууринуудай нэгые эзэлээ.

—Ториин аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдтэй баталһан мүрысөөгөө хэзээ шалгахатнайб?

—Мүнөө аймаг бүхэнэй түлөөлэгшэд уялгануудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһые харилсан шалгалсажа эхилээ. Һаяар хоёр аймагуудай түлөөлэгшэнэр сугларжа, эсэсэй дүн гаргаха байна.

Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түрүүшын жэл болохо 1946 оной хүдөө ажалай хүдэлмэринүүдые саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон Закаменай, Ториин аймагуудай хабарай тарилгын түрүүшын дүн дээрэһээ харахада, Закаменай колхозууд гансал ториинхидоо бэшэ, харин бүхы республика соо илажа ябана.

Тиимэдэ Ториин аймагай бүхы колхоз ба МТС-үүд мүрысэһэн аймагаа хүсэхын түлөө бүхы хабаяа элсүүлхэ зорилготой. Тиигэбэл ториинхид Закаменайхидаа хүсэжэ, мүрысэһэн энэ хоёр аймаг хоюулаа түрүүлхэ байна.

Шэнэ табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мурысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай

ВКП(б)-гэй областной ба Улан-Удын городской комитедүүдэй секретарь А. В. КУДРЯВЦЕВАЙ 1946 оной июнийн 6-да Улан-Удэ городой ажаүйлэдбэриин ба транспортын предприятинуудай стахановецуудай суглаан дээрэ хэhэн элидхэлhээ

Нүхэдүүд! Коммунистическэ партиин ударидалга доро, вождь, багша нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро ябажа, Советскэ арад болбол фашистска Германида эсэргүү Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайниие илалта түгэлдэрөөр дүүргэhэнhээ хойшо жэл үлүүтэй үнгэрбэ. Зүүн зүгтэ фашистска агрессорнүүдтэ—японско самурайнуудта—эсэргүү дайниие илалтаар дүүргэhэнhээ хойшо 8 hара үлүүтэй болобо. Хүн түрэлхитэнэй түүхэдэ мэдэгдэхэ дайнуудай эгээ хатуу шэрүүн дайнда хүсэд дүүрэн илалта туйлаад, Советскэ Союз болбол хүгжэлтынгөө шэнэ үедэ дабшан ороод байна.

Өөрынгөө бүхы хүсые дүрбэн жэлhээ үлүү саг соо фронтдо, дайсаниие дараха хэрэгтэ үгэжэ байhан ба энэ илалтые туйлаhан героическа советскэ арад болбол амгалан сагай зохеон байгуулха ажалдаа дахин ороо. Мүнөө советскэ арадай бүхы сэдьхэл ухаанай ба материальна хүсэнүүдэнь ганса нэгэл зорилгодо—дайнай hүүлээр оронойнгоо урда табигдаад байhан тон ехэ ажахын, соел культурын ба политическэ үүргэнүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулагданхай. Энэ үүргэнүүдэнь хадаа 1946—50 онуудта арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэб соо тодорхойлогдоhон байха юм.

Шэнэ табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэл гээшэ мүнөө манай бүхы арадай ажабайдалда эгээ шухала ба шиидхэхы шанартай зүйлэнь мүн, юуб гэхэдэ манай ороной хүсэ шадалай улам саашадаа бэхижэхэ ба советскэ хүн бүхэнэй ажа амидаралай, материальна ба соёл культурын хэмжээе дээшэлхэ ушар байдал хадаа энэ түсэбтэ оруулагдаhан байна. Энэ түсэб хадаа манда урагшаа, коммунизмын дээдэ шатанууд тээшэ дабшаха үргэн зам нээжэ үгэнэ.

Нээрээшье, нүхэд, шэнэ табанжэлэй түсэбэй тодорхой тоонуудай удха ушарые гүнзэгыгөөр бодожо үзэмсөөрөө, өөрынгөө урда табигдаад байhан дайнай hүүлэй түрүүшын табанжэлэй үүргэнүүдэй агуехыень дары түргэн бидэ ойлгохо байнабди.

Эдэ тоонууд хадаа манай социалистическэ Эхэ ороной хүсэ шадалай улам саашадаа бүхэжэхын, арадай ажахын бүхы hалбаринуудай hалбаран хүгжэхын, алибаа ушаралнуудhаа манай амгалан сагай ажалые аршалхын тула тэрээнэй хамгаалалгын шадалые уламаар хүгжүүлхын тон ехэ программые харуулна гээшэ.

Шэнэ Сталинска табанжэлэй нээhэн агуехэ хараалалганууд болбол советскэ хүнүүдые омог ехэтэй болгожо, тэдэндэ hэргэлэн сэдьхэл ба хүсэ шадабари нэмээжэ, ажалай шэнэ шэнэ габьяада зоригжуулна.

Өөрынгөө социалистическэ Эхэ ороной халуун патриот болохо советскэ хүн бүхэндэ манай орониие улам хүсэтэй болгохо ба арадай ажабайдалые улам шанга шадалтай ба культурна болгожо байhан шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбүүдые үнэн байдал дээрэ нэбтэрүүлэн бэелүүлхэ тэмсэлдэ хабаадалсаха эрхэhээ үлүү ехэ жаргал байхагүй.

Гэбэшье, тэмсэлгүйгөөр юуншье туйлагдадаггүй гэжэ, илалта гээшэ өөрөө ерэдэггүй гэжэ, алдар сууда ба жаргалда хүргэхэ зам бэлэн бэшэ юм гэжэ манай хэмнайшье hайн мэдэнэ. Шэнэ табанжэлэй түсэбөөр табигдаhан үүргэнүүдые бэелүүлгэ болбол хамагай түрүүндэ, социалистическэ байгуулалтын бүхы hалбаринууд дээрэ ажалай бүтээсые урдань байгаагүй хэмжээдэ хүргэхын түлөө бүхы хүсөө эршэдхэхые, геройлиг тэмсэл ба большевистскэ сухарилтагүй тэсэбэри, бүхы арадай зохёохы үүсхэлэй үргэн далайса, оролдолго манhаа эрихэ байна.

Нүхэр Сталин болбол майн нэгэнэй приказ соо иигэжэ хэлэhэн байха юм.

«Манай ороной хүдэлмэришэн, таряашан ба интеллигенци болбол табанжэлэй түсэб ажа амидаралаймнай ашаг туhада тааралдаха дайшалхы программа мүн гэжэ хүлеэн угтаhан байха юм. Коммунистическэ парти түрүүтэй советскэ хүнүүд, шэнэ табанжэлые имагтал гүйсэдхэхэ тэды бэшэ, харин үлүүлэн гүйсэдхэхын тулада хүсэ ба ажалаа гамнахагүй байhандань этигэжэ болоно».

Шэнэ табанжэлэй амжалтануудай түлөө бүгэдэ арадай тэмсэл, хараалагдаhан түсэбүүдые бэелүүлхын тула хүсэ ба ажалаа хайралхагүйгөөр бүгэдэ арадай бэлэн байhан ушар болбол заводууд ба фабриканuудта, колхозууд ба совхозуудта, научна эмхизургаанууд ба лабораторинуудта советскэ хүнүүдэй ажалай шэнэ шэнэ габьяата ябадалнуудаар харуулагдажа байна. Энэ хадаа манай Союзай түрүү предприятинуудай үүсхэлээр эхилэгдээд, мүнөө Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөн болон ургаhан шэнэ табанжэлэй түсэбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн олониитын социалистическэ мүрысөөндэ илангаяа эли тодоор харагдана.

Социалистическэ мүрысөөнэй удхашанар

Социалистическэ мүрысөөн болбол манай орондо социалистическэ байгуулалтын түсэбүүдые бэелүүлэн дүүргэхын түлөө хэhэн тэмсэлдэ ажалшадай эдибхиие элсүүлхэ хүсэ ехэтэ арга хододоо боложо байгаа юм.

Социалистическэ мүрысөөнэй агуехэ идей хадаа үшөө советскэ засагай түрүүшын жэлнүүдтэ, залуу советскэ гүрэнэй интервентнүүд ба сагаангвардеецүүдтэй, үлэсхэлэнтэй ба ажахын hандаралнуудтай баатарлигаар тэмсэл хэжэ байгаа үедэ манай партиие ба советскэ гүрэниие байгуулагша Владимир Ильич Ленинээр табигдаhан байха юм. Түмэрзамай хүдэлмэришэдэй эмхидхэhэн түрүүшын коммунистическэ субботнигуудта «коммунизмын бодото эхин», ажалда шэнээр социалистическээр хандалгын түрүүшын эхин тэмдэгүүд, социалистическэ мүрысөөнэй эхи үрэ бии гэжэ хараhан байха юм.

«Социализм болбол мүрысөөе буруулха бэшэ, харин тэрээниие үнэхөөрөө үргэнөөр, үнэхөөрөө олониитын хэмжээтэйгээр хэрэглэхэ, үнэхөөрөө ажалшадай олонхидые бээе харуулхаар абьяас шадалаа дэлгэрүүлхээр хүдэлмэридэ хабаадуулха, арадай дундахи гар хүргэгдөөгүй булаг шэнги баялиг бэлиг талаангуудые элирүүлэн гаргаха арга-боломжые анха түрүүн олгожо үгэнэ»,—гэжэ Ленин хэлэдэг hэн.

В. И. Ленинэй сэсэн мэргэн үгэнүүд бэелүүлэгдээ. Социалистическэ мүрысөөнэй эхин үрэ болохо түрүүшын коммунистическэ субботнигуудай агуехэ үүсхэл болбол Сталинска табанжэлнүүдэй үедэ илангаяа үргэнөөр дэлгэрhэн, олониитэ арадай хүдэлөөн боложо урганхай.

Нүхэр Сталин социалистическэ мүрысөөнэй удхашанарые тодорхойлхо зуураа, тэрэ болбол богони сагай, сезоной ябадал бэшэ, харин «ажалшадай миллионно олониитын эгээл ехэ эдибхиhээ үндэhэлhэн социалистическэ байгуулалтын коммунистическэ арга» мүн гэжэ заагаhан байха юм.

«Социалистическэ мүрысөөндэ эгээ гайхамшагта юумэнь юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа хүнүүдэй зүгhөө ажалые хаража үзэхэ үзэлыень үндэhөөрынь хубилгадаг. юуб гэхэдэ тэрэ хадаа ажалай урдань эшхэбтэр ба хүндэ хүшэг үүргэ гэжэ тоологдодог байhаниинь нэрэ хүндын хэрэг, алдар солын хэрэг, габьяата ба геройлиг ажалай хэрэг болгоо»,—гэжэ нүхэр Сталин хэлэhэн байха юм.

Сталинай заабариие баримталжа, манай парти болбол хододоо олониитын социалистическэ мүрысөөнэй эмхидхэгшэ болон, тус мүрысөөе толгойлдог, тиихэдээ советскэ хүнүүдэй оролдолгонуудые ээлжээтэ ажахын-политическэ зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ шэглүүлдэг байна.

Табанжэлэй түсэб болбол предприяти бүхэнэй жэлэй, кварталай ба hарын түсэбүүдhээ бүридэдэг, бүхы табанжэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэхэ гээшэ хадаа hара бүхэнэй, үдэр бүриин түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэхэ хэрэг мүн болоно. Тиимэhээ партиин Центральна Комитет болбол майн 1-эй үдэрнүүдтэ, бүхы ороной ажалшадые уряалан, иигэжэ хандаhан байна:

«hарын ба кварталай түсэбүүдые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө, шэнэ табанжэлэй түрүүшын жэл болохо 1946 оной түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе улам үргэнөөр дэлгэрүүлэгты!».

Большевистскэ партиин энэ уряалай харюу хадаа шэнэ Сталинска табанжэлые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө hүүлэй эдэ үдэрнүүдтэ дэлгэржэ байгаа арадай ажахын бүхы hалбаринуудые хабаадуулhан заводууд ба фабриканuудай, колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай хоорондын Бүхэсоюзна мүрысөөн болоно.

Табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлэе гэжэ майн 15-да эгээн түрүүлэн уряалан хандаhан Кировэй нэрэмжэтэ Макеевскэ металлургическа заводой коллектив болбол энэ 1946 ондо түсэбhөө гадуур 50.000 тонно булад ба 35 мянган тонно прокат үгэхэбди гэжэ уялга абаhан байха юм. Макеевецүүдэй үүсхэл хадаа манай ороной ажалшадай дунда тон халуун hайшаал олоhон байна.

Мүнөө манай партиин ударидалгаар социалистическэ мүрысөөнэй туг доро ябажа, бүхы советскэ арад болбол амгалан сагай социалистическэ байгуулалтын фронт дээрэ агуехэ добтолгодо хабаадалсана.

Манай республикын предприятинуудта

Манай республикын ба Улан-Удэ городой ажаүйлэдбэриин предприятинуудай эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэрилэгшэд, инженернүүд ба технигүүд болбол манай агуехэ ороной бүхы хүдэлмэришэн анги шэнги социалистическэ Эхэ оронойнгоо ашаг туhада хододоо шударгыгаар ба бээе гамнангүйгөөр ажалладаг. Дайнай жэлнүүдтэ манай олон предприятинуудай коллективүүд Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ нэгэтэ бэшэ түрүү hуури эзэлhэн байха юм, тэрээнэйнгээ түлөө гүрэнэй Обороной Комитедэй, ВЦСПС-эй ба Наркомадуудай дамжуулгын Улаан тугуудые абадаг байhаниинь мэдээжэ.

Дайнай hүүлэй үедэ Республикын ба Улан-Удэ городой ажаүйлэдбэриин ба транспортын предприятинуудта шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрhэн байна. Энэ мүрысөөндэ үнгэрhэн саг соо хүндэтэ hуури эзэлhэн предприятинуудай коллективүүд гэхэдэ: **мяха-консервын комбинадайхид, Галуута-нуурай нүүрhэнэй бассейнын шахтернууд, Байкалрыбтрестын загаhашад, Бурмонголлестрестын ой модоной ажаүйлэдбэриин хүдэлмэришэд, Улан-Удын паровоз-бүтээлгын заводой шэнэ паровоз бүтээгшэд, Зэдын комбинадай горнягууд, Улан-Удын депогой хүдэлмэришэд** ба бусад олон предприятинуудай коллективүүд оролсоно. Тэдэнэр мүнөө жэлдэ үндэр нэрэ хүндэ олоhон—Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ илажа урмашуулгада хүртэhэн байха юм.

Социалистическэ мүрысөөнэй долгилон хүгжэлтын шэнэ дэбжэлтэ болбол манай республикын ажаүйлэдбэридэ бүхэлидэнь шэнэ жэлэйнгээ дүрбэн hарын программые 105,7 процент, тэрэ зуура Улан-Удэ городой ажаүйлэдбэриин предприятинууд дүрбэн hарынгаа программые 109,1 процент дүүргэхэ аргаболомжо олгоhон байна.

Дээрэ тоологдоhон предприятинуудай олонхинь энэ жэлэйнгээ май hарын программые мүн лэ амжалтатайгаар дүүргээ. Энэ жэлдэ—Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлдэ—манай эндэ үйлэдбэриингөө даалгабаринуудые дүүргэдэггүй предприятинуудай тоо нилээд үсөөрhэн байна.

Олонхи предприятинуудта энэ hаранууд соо нормоёо үлүүбшэлэн дүүргэдэг, ажалай үндэр бүтээсын жэшээ харуулдаг стахановецуудай тоо нилээд ехээр олошорhон байна. Жэшээнь, Мяханай комбинадта стахановецуудайнь тоо январь соо 635 хүн байгаа hаа, апрель соо 741 хүн болоо. Январь соо өөрынгөө үйлэдбэриин программые хоёр дахин ба дээшэшье үлүүбшэлэн дүүргэдэг 56 хүн байгаа hаа, апрель соо 200 процентhээ дээшэ дүүргэдэг хүнүүд 113 болобо. Мүн иимэ баримтанууд бэшэшье олон предприятинуудта бии байна.

Социалистическэ мүрысөөнэй ябасын үедэ манай предприяти бүхэндэ мүрысөөнэй түрүүшүүл, ажалай баатаршалгын ба бүтээн үүсхэлгын жэшээнүүдые харуулдаг үйлэдбэриин эрхим хүдэлмэришэдэй тоо урган дэбжэжэ байна. Тэдэнэй олонхинь үшөө үсэгэлдэр балай илгараагүй, энгэй хүдэлмэришэд байhанаа, мүнөөдэр тэдэнэр социалистическэ мүрысөөндэ жэшээ харуулха, эхилэн үүсхэгшэ алдар суута хүнүүд болоhон байха юм. Тэдэнэй дундаhаа Гүрэнэй заводой хүдэлмэришэд нүхэд Анохин, Воронин, Палохин, Баженов, Разумная гэгшэд илангаяа шалгарна. Эдэнэр халаан соогоо 9—10 нормо, тэрээнhээ байтагай 20 нормо дүүргэдэг байна. Мүн иимэ нүхэд жэшээнь, Паровоз-бүтээлгын заводой арматурна цехын токарь Федор Ильич Савкин нормоёо 200—250 процент хүртэр дүүргэдэг, мүн энэ заводой паровозо-механическа цехын фрезеровщик Петр Данилович Грехнер нормоёо 300—350 процент хүртэр дүүргэдэг, тиин энэ хадаа мүрысөөндэ эрхим фрезеровщик гэhэн хүндэтэ нэрээзэргэ олоhон байна. Мүн энэ заводой ОРС-ын шулуушан Николай Кузьмич Мелехов нормоёо 400—500 процент хүртэр дүүргэнэ.

Мяханай комбинадтахи Беломоевагай хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуудай бригада үргэн ба хүндэтэ алдартай. Нүхэр Беломоевагай бригада ВЛКСМ-эй горкомой дамжуулгын Улаан туг ээлжээ абаад, Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшүүлэгдэнхэй. Энэ бригада өөрынгөө уялгануудые хүндэтэйгөөр дүүргэдэг ба мяханай комбинадтахи социалистическэ мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлнэ.

Улан-Удын депогой коллектив апрель соо Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ хоёрдохи hуури эзэлээ гэжэ мэдэгдэнхэй. Социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй нэрэнүүд депогойхидой дунда магтаалтай ба хүндэтэй болонхой. Тэдэнэй заримуудыень нэрлэхэдэ: механическа цехын токарь нүхэр Киселев даалгабаряа 300 процент дүүргэдэг байна. Нүхэр Киселев болбол цехын партийна организациин секретарь байжа цехынгээ бүхы хүдэлмэришэдые социалистическэ мүрысөөндэ эдибхитэйгээр хабаадуулан, мүн табанжэлэй түсэбые нэбтэрүүлэн ойлгуулхын талаар ехэхэн хүдэлмэри хэhэн байха юм. Угаалгын цехын слесарь нүхэр Гордеев болбол өөрөө нормоёо 300 процент дүүргэдэг ба цехын профсоюзна комитедэй түрүүлэгшэ байжа хүдэлмэришэдэй дунда ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулдаг байна.

Гол мүрэнэй хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ нүхэр Можаров капитантай «Чаадаев» пароходой команда түрүү hуури эзэлэнхэй. «Чаадаев» пароход бэшэ пароходуудтаа орходоо табан хоногоор хожомдожо навигаци эхилhэн байгаашье hаа, тэрээнэй команда апрель, май hаранууд соо ашаа шэрэлгынгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэжэ шадаа. Тус пароходой коллектив болбол ашаа шэрэлгынгээ даалгабариие июнийн нэгэндэ 130 процент дүүргээ.

Стахановецуудай арга ба методууд

Манай предприятинууд дээгүүр дэлгэржэ байгаа социалистическэ мүрысөөнэй гайхамшагта түрүүшүүлэй гансахан нэрэнүүдые тоолохо болоо хада тон ехэ саг хэрэгтэй болоно. Гэбэшье манай мүнөөдэрэй суглаан дээрэ эдэ түрүүшүүлые гансахан лэ тэмдэглэхэ ябадал шухала бэшэ, харин ажалай үндэр бүтээсые туйлажа байгаа тэдэнэй ажал-ябуулгын онсо илгаае, тэдэнэй гол арга ба методуудые тайлбарилан харуулха шухала байна.

Энэ байдалые тон тодоор тайлбарилхын тула гүрэнэй заводой токарь нүхэр Анохиной үйлэдбэриин рекорднуудай «түүхые» баримталан хэлэхэдэ болоно.

Завод болбол энэ жэл соо тон олон тоогой hүнэй сепараторнуудые бүтээн гаргаха даалгабари абаhан байгаа. Завод хадаа түрүүшын квартал соо энэ продукци бүтээн гаргалгые шудалжа, март соо олоор бүтээн гаргалгада оробо. Сепараторай гол детальнуудай нэгэниинь хадаа тусхай маркын буладаар хэгдэдэг тэрээнэй табагынь байгаа.

Нүхэр Анохин болбол тэрэ табаг бүтээн гаргалга дээрэ урдань байгаа арга дүршэлөөр хүдэлжэ байхадаа, хүдэлмэриингөө үдэрые нягтадхаhанай ба hайн ажалай ашаар бусад токарьнуудhаа үлүү ехэ продукци үгэдэг байба. Гэбэшье урдань байгаа ажалай бүтээсэ нүхэр Анохиниие өөрыеньшье, заводыешье хангадаггүй байгаа. Нүхэр Анохин болбол өөрынгөө үүсхэлээр латунна давильнигые ондоо операцида хэрэглэгдэдэг бусад ролик давильнигаар hэлгэхэдэнь гайхалтай hайн результат харуулба. Булад роликтой давильник хэжэ хүдэлhэн түрүүшынгээ үдэртэ Нүхэр Анохин 8 үдэрэй нормо дүүргэжэ, нүгөө үдэрынь 9 нормо ба саашадаа 10—14 ба 20 нормо дүүргэhэн байха юм. Булад давильник ашаглаха ябадал табагуудые тон нягта хэмжээтэйгээр бүтээхэ хэрэг хангажа, энэ ябадалда галдалга, сэбэрлэлгэ, калибровка гэхэ мэтэ үлүү хүдэлмэринүүдые хэрэглэхэ ябадал огто болюулагдаhан ба голодоhо гаргалга эрид бага болгогдожо, өөрынь үнэ сэнгые нилээд ехээр химдарууулhан байха юм. Энээниие улам саашань болбосон болгоhоной ашаар ажалай бүтээсэ ехээр дээшэлүүлэгдэhэн байгаа.

Нүхэр Анохиной методые бусад токарьнууд дары түргэн хүлеэн абажа, өөhэдынгөө ажалда хэрэглэжэ оробо.

Жэшээлхэдэ гальваническа цехтэ хүдэлмэрилдэг стахановка нүхэр Разумная гэгшэ тон простой операци дүүргэhэн байгаа гэбэл: тэрэ хадаа хэжэ байhан деталяа тусхайта растворой ванна соо табяад, нэгэ хэды саг үнгэрhэн хойно тэрээнээ абажа, ондоо ванна соо табихадань тус процессынь дүүрэдэг байгаа. Зүгөөр нэгэ ваннань нүгөөдэhөө арбан метр холо байдаг байгаа. Нүхэр Разумная гэгшын деталяа нэгэ ваннаhаа нүгөөдэ ваннада абаашажа ябахада тэрэнь деталиинь агаарта байхадаа жэбэржэ эхилхэдэ, нүгөө ваннада хэхынгээ урда тээ тэрээнээ сэбэрлэхэ уялгатай болодог hэн. Нүхэр Разумная гэгшын тэдэ ваннануудаа дүтэлүүлжэ табюулаад байхадань детальнууд нэгэ ваннаhаа нүгөө ваннада дары түргэн хэгдэдэг боложо арилгадаг процесс огто үгы болоhоной ашаар нүхэр Разумная гэгшэ 9—10 нормо дүүргэдэг байhан байна. Заводой партийна ба профсоюзна организацинууд нүхэр Анохин ба тэрээнэй дахагшадай амжалтануудые али болохоор алдаршуулжа, ехэ зүб үүсхэл хэhэнэйнь ашаар завод дээрэ социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ хүгжэлтэ дэлгэрhэн байна.

Социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй хүдэлмэриин методые тодорхойлжо байгаа баhа нэгэ жэшээ харуулха хэрэгтэй байна. Паровозо-бүтээлгын заводой арматурна цехын токарь нүхэр Савкин тухай дээрэ хэлэгдэhэн байна. Нүхэр Савкинай габьяа болбол гансахан тэрэнэй өөрөө нормоёо 200—250 процент дүүргэжэ, ажалай үндэр бүтээсэ үгэжэ байhан ябадал бэшэ байна. Нүхэр Савкин хэдэ хэдэн шэнэ аргануудые хэрэглэжэ, ажалые хүнгэдхэхэ ба ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэдэ хэдэн зохистой түхеэрэлгэнүүдые оложо ашаглаhан байна. Эдэ арга ба зохид түхеэрэлгэнүүдые бусад станочнигууд ашаглаhан ба ашаглажашье байна. Ушар иимэhээ нүхэр Савкин хадаа социалистическэ мүрысөөнэй түрүү хүн болобо, хүнүүд тэрээниие хүсэхые оролдоно, тэрээнhээ hуража байна. Нүхэр Савкинай ашаглаhан зарим хэды түхеэрэлтэнүүдые нэрлэбэл: инжекторэй питательна клапануудые болбосоруулхын түлөө нүхэр Савкин гурбан деталь нэгэ доро болбосоруулха түхеэрэлтэ бэлэдхэжэ ашаглаhанайнь үрээр ажалай бүтээсэ арба дахин дээшэлүүлэгдэhэн байха юм. Песочницын конусые болбосоруулхын тула нүхэр Савкин болбол деталиие патронгүйгөөр торгохо түхеэрэлтэ бии болгожо, станок дээрэ урдынхиhаа олон деталь болбосоруулдаг болгоhон байна. Тэрэ болбол урдань завод дээрэ бүри үйлэдбэрилэгдэдэггүй Фриз... манай прессые болбосоруулхын тула тусхай түхеэрэлтэ хэhэн байха юм.

Эсэстэ, үшөө нэгэ жэшээ харуулжа болохо байна. Мяханай комбинат дээрэ эрхим бригадын нэрэ солые дайшалан абаhан нүхэр Беломоевагай комсомольско-залуушуудай бригадын үйлэдбэриин туйлалтанууд тухай дээрэ хэлэгдэhэн байгаа. Бригада болбол юуны ашаар эдэ амжалтануудые туйлаа гээшэб? Нэгэдэхеэр, бригадын бүхы членүүдэй үйлэдбэриин техникые шудалhанай ашаар туйлагдаhан байна. Бригада дотор ажалай процесс процессэрынь нарин нягтаар хубаарилhан ябадал бии, гэбэшье бригадын член бүхэн хүдэлмэриин бүхы процессүүдые шудалhан байна, энэнь бэе бэеэ hэлгэжэ шадаха ба бэе бэедээ туhалалсаха ябадалые хангадаг юм. Хоёрдохеор, бригадын эрилтээр мэргэжэлтэй ажал эригдэдэггүй хахад фабрикадуудые илгаха хамhабаринууд хүдэлмэриhөө бригада сүлөөлэгдэhэн байна. Энэ хадаа бригадын гол хүдэлмэриhөөнь hамааруулха ябадал болюулжа, ажалайнгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ арга нүхэсэл тэдэндэ олгоhон байна.

Социалистическэ мүрысөөнэй түрүү хүнүүд хадаа ямаршье зүйлнүүдые жэжэ гэжэ тоолонгүй, үйлэдбэриин ямаршье туршалнуудhаатан тогтонгүйгөөр ажалаа болбосон рациональна болгожо, зүб эмхидхэжэ, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ замые бэдэржэ байна гэжэ энэ жэшээнүүд харуулна. Энэ болбол эдээниие үйлэдбэриин новаторнууд, үндэр бүтээсэтэ ажалай түрүү методуудэй эхи табигшад гэжэ нэрлэхэ эрхэ үгэжэ байна.

Предприятинуудай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд социалистическэ мүрысөөндэ эдибхитэйгээр хабаадалсажа байна.

Жэшээлхэдэ гүрэнэй заводой конструктор нүхэр Александр Андреевич Новопашин заводой коллективэй дунда ехэ хүндэтэй ба нэрэтэй солтой болоо. Нүхэр Новопашин болбол ямар нэгэн деталь нэгү, али бүтээгдэхэ зүйлэй чертёж гаргалгаар өөрынгөө хүдэлмэриие дүүргэhэн дээрэ тоолодоггүй, хажуудань үйлэдбэри дээрэ тэрэниие нэбтэрүүлгые ажаглажа, тэрэнэй технологие зохёохо ба тэрээниие бүтээн гаргаха ябадалда туhалдаг байна. Нүхэр Новопашин болбол хэдэн слож... детальнуудые болбосоруулха ябадалые хүнгэдхэhэн олон тоото үйлэдбэри дурадхалнуудые оруулhан байха юм. Завод дээрэ өөhэдынгөө хүсөөр б... тээдэг краные ондоо специализированнэ завод дээрэ бүтээгдэhэн стандартна кранаар hэлгэжэ, нүхэр Новопашин хүдэлмэриин сагай гарзагашалгые нилээд багадхаhан ба продукциин үнэ сэнгые химдаруулха арга нүхэсэл олгоhон юм. Нүхэр Новопашин болбол республикын Верховно Соведэй Президиумэй грамотаар шагнагдаhан байна.

Социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй, үйлэдбэриин новаторнуудай ажалай үндэр бүтээсын мастернуудай тоо манай бүхы предприятинууд дээгүүр үдэрhөө үдэртэ ү... гахань hэжэггүй байна. Мүнөөдэр үшөө бага мэдээжэ хүдэлмэришэд болбол социалистическэ ажалай ... ройнууд шэнги манай хэблэлэй хуудаhанууд, хүндэлэлэй досканууд дээгүүр үглөөдэр нэрэ түрэлхэ хүрэмэ hууринуудаа эзэлжэ, өөhэдынгөө бригадын, цехын ба предприятинуудайгаа коллективүүдые үйлэдбэриин шэнэ шэнэ амжалтанууд... та өөhэдынгөө хойноhоо дахуулха байна.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Шэнэ табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай

П(б)-гэй областной ба Улан-Удын городской комитедүүдэй секретарь А. В. КУДРЯВЦЕВАЙ 1946 оной июниин 6-да Улан-Удэ городой ажаүйлэдбэриин ба транспортын предприятинуудай стахановецуудай суглаан дээрэ хэһэн элидхэлһээ

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта).

Манай дутуу дунданууд

-Удэ городой ажаүйлэдбэри ...эрээ ба предприятинуудай ...ь тусхайлхада, мүнөө жэлэй ...н һаранuудта социалистиче... ...рысөөе дэлгэрүүлһэнэй үн... нилээд үйлэдбэриин амжал... ...е туйлаһан байна.

...ье, эдэ амжалтануудай уд... ...рые дэн үлүүгээр сэгнэжэ ...р хангагдаха ба заашье ...марха ябадалые гаргаа ха... ...тэ аюултай ба тон буруу ...олохо байгаа.

...эхеэр, программаяа дүүр... предприятинуудай тоо үн... ...жэлэйхиһээ үсөөн болоо, ... тиимэ предприятинууд ...и байна, гэбэл город со... ...ожо байгаа 50 ажаүйлэдбэ... предприятинуудай 8-ниинь ...рада программануудаа дүүр... Эдэнэй дунда гүрэнэй за... ...лэй механизированнэ завод томо томо предприятинууд ...д жэжэ предприятинууд байна. Энэ хадаа республи... ...аүйлэдбэриин ба транспор... ...элмэриин ниитэ дүнгые ...уулжа ба шэнэ табанжэлэй ...амжалтатайгаар дүүргэхын ...уулжа байгаа манай нии... ...сэлдэ һаад хэжэ байна

... хадаа хаа газарта ...стическэ мүрысөөе ёһо... дэлгэрүүлнэгүй. пред... ...удай хүдэлмэрие һай... ...ын тула бүхы бай... ...рвнүүдээ ашагланагүй гэжэ ...а байна. Ушар иимэһээ эдэ ...ятинуудай партийна, ажа... профсоюзна хүдэлмэрилэг... ...а парти ба правительствын ...үүдые дүүргэлтэ болгохын ...рюусалгатай байһанаа ёһо... ...дэрнэгүй гэжэ харуулжа

... бүхы предприятинууд. тоодо түрүү предприяти... ...эгүүр нормоёо дүүргэдэггүй ...ишэд үшөө нилээд олон ...шээлхэдэ, мяханай комби... ...дэлмэришэдэй 10 процент нормоёо дүүргэнэгүй, гү... ...водто нормоео дүүргэдэг... ...лмэришэдэй тоо 13 про... дээшэ болоно, шэлэй за... ...5 процент, паровоз-бүтээл... ...дой хэдэ хэдэн гол це... ...үдэлмэришэдэй 20 про... нормоёо дүүргэнэгүй. Он... хэлэхэдэ, зоводой кадр... мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ...а тус предприятинуудай ...шадай зүгһөө ехээр анха... ...бяад байгаа хада үгэжэ байһан продукцияа хэдэн ...үдэлмэришэд гүйсэд үгэнэ... ... нормоёо дүүргэдэггүй хү... ...эдэй мэргэжэлые, ажа... ...тээсые дээшэлүүлээ хада ...ти бүхэнэй продукци гар... ...ехэдхэхэ горьтойхон ре... ...аниинь эли тодо байна.

...ь, майн олон тоото пред... ...уд, мүн энэ тоодо мүнөө ...ингөө программые дүүргэ... ...үүлэн дүүргэжэ байгаа ...инууд болбол бүтээһэн ...даашье, хахад фабри... ...голодоһо гаргажа нилээд ...хэнэ. Паровозо-бүтээлгын гансахан шэрэм шудхалгын ...жэлэй түрүүшын квартал ...роцент гэхэ гү, али бүхы ...нгаа табанай нэгэ хубиие ...гаргаһан байна. Булад ...н цехүүдшье голодоһо ...гана. Завод болбол үнгэ... ...лэй түрүүшын квартал ...оһонһоо боложо 380 мян... ...игэй гарзада ороһон бай... ...й 320 мянган түхэригынь ...шудхалгын цехүүдтэ туда...

...һабарилгын завод дээрэ шудхалгын талаар голо... ...ехэ хэмжээндэ хүрэжэ ...рүүшын квартал соо бүхы ...нь гурбанай нэгэ хуби ...ент голодоһо байба.

... ехэ гаргалга болбол бү... ...алгые доошолуулха ба продукциие үнэтэй болго... ...да хүргэхэ байһаниинь Жэшээлхэдэ, паровоз-бү... ...заводой түрүүшын квартал ...һан продукциин өөрынь ...агдаһан түсэбһөө (117 процент хүртэр) үлүү га... ...на.

Голодоһые усадхалга болбол бүтээһэн продукциие саашадаа гаргаха ябадалда мүн нилээд ехэ резерв боложо үгэхэнь эли тодо байна.

Продукци гаргалгые дээшэлүүлхэ бага бэшэ резерв болбол предприяти бүхэндэ байгаа багажа хэрэгсэлнүүдые зүбөөр эдлэхэ ябадал мүн болоно. Гэхын зуура, зарим предприятинууд багажа хэрэгсэлнүүдээ дүүрэн зүбөөр ашаглажа шаданагүй. Станогуудаар тиимэ олон бэшэ ба багажа хэрэгсэл дутуутайбди гэжэ хашхаралдадаг предприятинууд байһан станогуудаа тон муугаар ашагладаг ушарнууд үсөөн бэшэ бии.

«Металлоширпотреб» гэжэ заводые жэшээ болгон абахада, тэндэ хадааһанай нилээд һайн табан станогууд бии юм. Хадааһанай ямар ехэ хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Гэхын хамта, тэрэ табан станогой гансахан лэ хоёрынь нэгэ халаан соогоо тэрэ мүртөө ехэ һаатабаритайгаар хүдэлнэ. Бэшэниинь техническэ заһабариһаа боложо хүдэлнэгүй хэбтэнэ.

Эсэстэ, хэдэ хэдэн предприятинуудта социалистическэ мүрысөөе ударидаха ябадалда горьтойхон дутуу дунданууд бии байна.

Нүхэр Сталин иигэжэ бидэниие һургана гэбэл:

«Социалистическэ мүрысөөн болбол концелярска хэрэг бэшэ. Социалистическэ мүрысөөн хадаа хэдэн миллион ажалшадай творческо үүсхэлдэ түшэглэжэ байгаа олон түмэнэй ажал хэрэгэй революционно өөрынь шүүмжэлгые харуулалга мүн».

Гэхын хамта, мүрысөөе эмхидхэхэ хэрэгтэ формально-хойрогоор хандадаг предприятиин ударидагшад бии байха юм. Жэшээлхэдэ, Дээдэ-Березовкын кирпиисын заводой ударидагшад социалистическэ уялгануудай проектнүүдые «зохеогоод» коллективэйнгээ зүблөөндэ табиһан байна. Хүдэлмэришэдэй хабаадалгүй, заводой гол кадрнуудай бодото һанал бодол абангүй, канцеляри соо түрэн гараһан энэ проект болбол хүдэлмэришэдэй ямаршье үүсхэлые үгы хэһэн удхатай болсно. Заводой ударидагшадай дурадхаһан эдэ уялганууд гэжэ нэрэтэй юумэнэй ёһоор «прессовэ цехын бригада шалтгаангүй дээрэһээ прессэнүүдээ хүдэлмэригүй байлгахагүй гэжэ уялга абана». заһабарилагшадай бригада «прессэй таһалгаряагүй хүдэлмэрие хангаха гэжэ уялга абана», галдалгын цех «кирпиисэ галдаха» ба «хүдэлмэриингөө газарые сэбэр байлгахаар бэеэ уялгална». 1946 онойнгоо программые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ тушаа абаһан ямаршье тодорхой уялга, ямаршье зорилго ба ямаршье хүтэлбэрилхэ үзэл энэ документ соо үгы байна гэжэ харанат.

Энээнэй ганса нэгэн жэшээ бэшэ байһаниинь халагламаар байна.

Бүхы коллективээрээ абаһан ниитын уялганууд гүйсэд ба саг соогоо дүүргэгдэхэ ёһотой. Коллективэй член бүхэн, хүдэлмэришэн бүхэн өөрынгөө һууриие, өөрынгөө даалгабариие мэдэхэ ба хамтын зорилго сооһоо тэрээнээ өөр дээрэнь байгаа хубиие мэдэхэ шухала.

Хүдэлмэришэн бүхэнэй даалгабариие тэрээндэ ойлгуулха зуураа, даалгабаряа дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадалдань зохистой услови байгуулха хэрэгтэй.

Эгээ түрүүшын эрилтэнүүд болбол хэрэгтэй түүхэй эдээр, материалаар, багажа хэрэгсэлээр, зэмсэгээр хангаха ба техническэ туһаламжа үзүүлхэ ябадал мүн болоно. Зарим предприятинуудта эдэ түрүүшын эрилтэнүүдые дүүргэдэггүй дээрэһээ хүдэлмэришэд болбол хэдэн часаар хүдэлмэригүй байжа. сагаа гээдэг, салин хүлһөө гээдэг ба өөһэдынгөө уялгануудые дүүргэдэггүй байһан баримтануудтай ушарха сагууд али олон тохёолдодог байна. Энэ мэтын баримтануудые гүйсэд нормальна ба зайлашагүй зүйлнүүд гээшэ гэжэ тоолодог хүтэлбэрилэгшэд манайда бии байна.

Жэшээлхэдэ, «Бурмонголстрой» трестын директор нүхэр Майоров болбол трестын коллектив соо хүдэлмэриин үндэр бүтээсын эгээ түрүү методүүдые шудалһан ба шадабари болгоһон хэдэн арбаад ёһото стахановецууд—шулуушад ба дархашуул бии ба эдэнэр хадаа халаан соогоо 6—7 нормо үгэжэ шадаха байха байна гэжэ ехэ үгэдөө этигэнгеэр хөөрэнэ. Үнэхөөрөөшье эдэ стахановецуудай 5—6 нормо дүүргэжэ байһан үдэрнүүд байха юм. Гэбэшье энэ хадаа ганса нэгэн рекорднууд болоно. Бодото дээрээ энэ хүдэлмэрилжэ байгаа нүхэд болбол нэгэ нормоһоо багые үгэдэг байна.

Тэрэ түрүү ба алдар солотой стахановецууд юундэ нормоёо саг үргэлжэ дүүргэнэгүй гээшэб гэжэ нүхэр Майоровһоо асуухада, тэдэ хүдэлмэришэдые кирпиисэ, модон мэтын шухала материалнуудаар хангаагүй дээрэһээ нормоёо дүүргэнэгүй гээшэ гэжэ нүхэр Майоров ямаршье эшэгүүригүйгөөр тайлбарилна. Нүхэр Майоров болбол энэ эшэгүүритэ муухай байдал тухайгаа тон амгаланаар, энэ баримтада ямаршье өөрэ юумэ үгы шэнгеэр хөөрэнэ.

Хэрэгтэ иигэжэ хандадаг ударидагшад хадаа социалистическэ мүрысөөнэй хүгжэлтэдэ һаад хэнэ. олониитын творческо хүдэлмэринүүдтэ һаад хэнэ гээшэ.

Предприятинуудай уялганууд

Республикын ажаүйлэдбэриин ба зам харилсаанай олонхи предприятинууд бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, өөһэдтөө шухала уялгануудые абаба.

Тиин, жэшээлхэдэ, мяханай комбинадай коллектив 1946 оной түсэбые валова продукцяар—110 процент, мяха гаргалгаар—105 процент, консервэ гаргалгаар—105 процент ба колбасна зүйлнүүдые гаргалгые—115 процент дүүргэхэ уялга абаһан ба дунда зэргээр нэгэ хүдэлмэришэнэй ажалай бүтээсые, түсэбһөө 5 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин үнэ сэнгые түсэбтэ орходоо 10 процентээр химдаруулха, хүдэлмэришэдэй байха байрын хоёр гэрэй барилгые дүүргэжэ ашаглалгада тушааха уялга абаа. Энэ хадаа тон бэрхэ хүндэ уялга ба энээниие дүүргэхын түлөө комбинадай коллективһээ эрид шангаар хүдэлмэрилхэ ябадал эригдэнэ.

Галуута-нуурай бассейнын шахтернууд болбол Бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсожо, энэ жэлдэ түсэбһөөн гадуур 20 мянган тонно шулуун нүүрһэ үгэхэ, ажалай бүтээсые 1945 ондо орходоо 15 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциингаа үнэ сэнгые химдаруулха, ажаүйлэдбэриин ба гэр байрын барилгануудай ехэхэн программые дүүргэхэ уялгые өөһэдтөө абаһан байна.

Шэлэй заводой коллектив болбол 1946 оной түсэбые болзорһоонь урид—Сталинска Конституциин Үдэр хүртэр дүүргэхэ, ажалай бүтээсые 7 процентээр дээшэлүүлхэ, түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо продукциингаа үнэ сэнгые 1 процентээр химдаруулха, клуб, бани. больница шэнээр бариха ба үбэл болтор хүдэлмэришэдэй байрые заһабарилха хүдэлмэриие эмхидхэхэ гэһэн уялга абаа.

Паровозо-бүтээлгын заводой, түмэрзамай ба уһан замай транспортын коллективүүд тэрэшэлэн Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, 1946 оной үйлэдбэриин түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, продукциингаа үнэ сэнгые химдаруулха, байрын гэрнүүдэй ба культурна барилгануудай ехэхэн программые дүүргэхын ехэнүүд уялгануудые өөһэдтөө абаба.

Читың комбинадые мүрысөөндэ уриһан манай **Мелькомбинадай** коллектив Сталинска Конституциин Үдэр хүртэр жэлэйнгээ программые болзорһоонь урид дүүргэхэ, продукциин үнэ сэнгые 5 процентээр химдаруулха, түхеэрэлгэнүүдэй заһабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан байна.

Бусад предприятинуудай коллективүүд өөһэдтөө **иимэнүүд** лэ уялгануудые абаба.

Мүнөө үедэ абаһан уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэг бидэнэй урда байна.

Мүрысөөе хүтэлбэрилхэ талаар манай зорилгонууд

Эрхим стахановецуудай габьяата рекорднуудые урмашуулха ба үргэнөөр нэбтэрүүлэн ойлгуулха зуураа, энээгээрээ хизаарлажа дунда зэргын хүдэлмэришэдые мартажа болохогүй. Имагтал жиирын дунда зэргын хүдэлмэришэд болбол үйлэдбэри дээрэ шиидхэхы хүсэн болоно гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй.

Москва городой партийна хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнүүдэй нэгэн дээрэ энээн тушаа мартагдашагүй Михаил Иванович Калинин иигэжэ хэлээ һэн.

«Дунда зэргын хүдэлмэришэдтэ тон ехэ анхарал хандуулхые, тэдэниие дэбжүүлхые, тэдэнэй хүдэлмэриие заводой ханын газетэнүүдтэ харуулхые таанарта тон ехээр зүбшөөхэ байнаб. Хүдэлмэришэн хадаа хоёр жэлэй туршада оройдоол 80—90 процент үгэдэг байгаа гэжэ хэлэе, тиин һүүлээрынь тэрэ 100—105 процент дүүргэдэг болоо,—тэрэниие саашадань дэбжүүлхэ тэрэнэй хүдэлмэриие харуулха хэрэгтэй. Юундэб? Юундэб гэхэдэ тиимэ хүдэлмэришэд хадаа хэдэн мянгаад гээшэ. Таанар болбол даалгабаряа хододоол 3—5 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг ургажа ябаа дунда зэргын хүдэлмэришэдые, рядовой хүдэлмэришэдые дэбжүүлнэ гээшэт. Тиихэдэ тэрээнэй хажууда, станогой дэргэдэ байһан хүдэлмэришэн иигэжэ һанаха байна: «Тиин би яагаабиб, тэрээнһээ муу гээшэ гүб? 3—5 процент дээдэ тээнь биншье үгэжэ шадахаб... Иигэжэ үргэн ниитэ мүрысөөн дэлгэрхэ, ушарынь хадаа мүрысөөн болбол бүгэдын хабаадажа болохо үндэһэ һуури дээрэ саашаа дэлгэрхэ байна. Энэ хадаа үйлэдбэридэ үнэхөөрөө ехэ туһаламжа үзүүлхэ болоно».

Нүхэдүүд, манай бүхы партийна, профсоюзна, комсомольско организацинууд ба предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ сэсэн мэргэн зүбшэлые һайшаан абажа үнэнтэ байдал дээрэнь бэелүүлхын түлөө оролдохо бэзэ гэжэ би һананаб.

Бүхы хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын ба стахановска хүдэлөөе улам саашань ургуулхын түлөө хүдэлмэришэдэй техническэ һуралсалые зүбөөр табиха ябадал онсо ехэ удхашанартай байна.

Доодо зэргын ба командна кадрнууд болбол техническэ эрдэмээр зэбсэгжүүлэгдэһэн хэрэгые урагшань дабшуулха ба предприятинуудаа үшөө дээдэ техническэ хэмжээдэ хүргэхэ шадалтай байхын түлөө техническэ һуралсалда гансахан лэ хүдэлмэришэд хабаадуулагдаха ёһотой бэшэ, харин цехүүдэй начальнигууд, бригадирнууд, мастернууд, инженернүүд, технигүүд хабаадуулагдаха ёһотой.

Саашадаа, предприятинууд дээгүүр инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй творческо үүсхэлые ехэ хэмжээгээр дэлгэрүүлхэ зайлашагүй шухала байна. Инженерно-техническэ интеллигенциин урда мүнөө тон ехэнүүд ба харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Имагтал, тэдэнэр хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалые үлэмжэ ехэ бүтээсэтэй болгохо. наука ба техникын эгээл шэнэ туйлалтануудые ажаүйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэрилгын процесүүдые бүхы талаарынь механизировалхэ ба һайжаруулхые уряалагдана. Иимэ творческо хүдэлмэринүүдые ябуулхын түлөө бүхы мэргэжэлтэдтэ таарамжатай зохид эрхэ байдал олгохо шухала.

Партийна, профсоюзна, комсомольско организацинууд ба ажахын хүтэлбэрилэгшэд болбол предприяти дотороо цехүүд, халаанууд ба бригаданууд хоорондын, мүн тэрэшэлэн хүдэлмэришэдэй хоорондын мүрысөөе эмхидхэжэ, тэрэниие бодотоор үдэр бүридэ ба зохид һайнаар хүтэлбэрилжэ байха ябадалые хангаха зорилготой.

Мүнөө манайда предприятинууд бүхэндэ мүрысөөнэй дүнгүүдые һара соогоо нэгэ дахин гаргаха ябадалые еһо болгоһон байна. Тиин энэ хадаа предприяти дотор цехүүд, халаанууд ба бригаданууд хоорондын мүрысөөнэй дүнгые энэ болзорто гаргаха ябадалые тодорхойлно бэшэ. Тиимэһээ дүнгүүдые үни болонгүйгөөр, декада бүхэндэ, 5 хоног бүхэндэ гаргажа болохо ба еһотойшье байнабди. Бригада хоорондын энэ мүрысөөнэй дүнгые үдэр бүри гаргаха, ушарынь, энэ хадаа мүрысөөе зүбөөр, һайнаар хүтэлбэрилхэ ба шэглүүлхэ арга-боломжо олгохо байна.

Техникын хүгжэлтые урагшань дабшуулжа байгаа зоримгой шударгуу ба оролдолготой рационализаторнууд ба изобретательнуудые тусхай анхаралаар хүреэлхэ еһотойбди. Тэдэнэй дурадхалнуудта онсо һанал табижа, бодото дээрэнь шалгаха ба үйлэдбэридэ түргөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тээшэ зорюулагдаһан бүхы шэнэнүүд ба эрхим һайн зүйлнүүд хадаа саг дарыдаа ашаглагдаха еһотой

Областной, мүн тэрэшэлэн фабрично-заводской газетэнүүдтэ ба хэблэлнүүдтэ социалистическэ мүрысөөнэй ябасые, мүрысөөнэй түрүүшүүлэй туйлалтанууд ба дүй дүршэлнүүдые саг үргэлжэ ба һайнаар харуулха болон ажалай эмхидхэлэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй эрхим методүүдые дэлгэрүүлхэ зайлашагүй шухала байна. Түрүү предприятинуудай хүдэлмэриие, түрүү хүдэлмэришэдэй. инженернүүд ба технигүүдэй хүдэлмэриие нэбтэрүүлэн ойлгуулхатаяа хамта, манай хэблэл болбол гээгдэжэ ябаһан предприятинуудай, цехүүдэй. халаанууд ба бригадануудай хүдэлмэридэ байгаа дутуу дунданuудые тодорхойлһон үнэн зүйтэй шүүмжэлэлнүүдые дэлгэрүүлхэ, социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлгэдэ һаад хэжэ байгаа бүхы бэрхэшээлнүүдые усадхахын түлөө зоримгойгоор тэмсэхэ еһотой.

Социалистическэ мүрысөөн болбол манай урда байгаа зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ арад ниитын эдибхиие элсүүлхэ гол метод гээшэ. Мүрысөөе дэлгэрүүлгэ хадаа предприятинуудай **бүхы** зорилгонуудые **өөрөө шиидхэнэ** ба тэдэнэрэй хүтэлбэрилэгшэдэй эмхидхэлэй-техническэ хүтэлбэриие хилбар бэлэн болгоно гэжэ тоолохо болоо һаа тон буруу байна. Харин мүрысөөе дэлгэрүүлгэ хадаа предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда шэнэ зорилгонуудые дэбжүүлхэ, эмхидхэлэй-техническэ хүтэлбэриие нарижуулха ба һайжаруулха үндэр эрилтые табидаг байна. Энээниие хоердохи хахад жэлые эхилхээ байһан үедэ онсолон тэмдэглэхэ ябадал үлэмжэ шухала болоно. Ушарынь предприятинууд болбол энээнэй урдахи хэмжээнэй хүдэлмэридэ орходоо нилээд ехэ хүдэлмэри дүүргэхэ, зарим нэгэд—үнгэрһэн һарада дүүргээгүйгөө хүсэлдүүлхэ, бусад, жэшээлхэдэ, мяханай комбинат, сезоной хүдэлмэритэй, гурбадахид, жэшээлжэ үзэбэл, паровоз-бүтээлгын завод нилээд ехэ болоһон программые дүүргэхэ ёһотой болоно. Тиихэтэй хамта хүдэлмэришэдэй тоое олошоруулха ба олон тооной шэнэ түхеэрэлтэнүүдые нэмэхэ ябадалда найдажа болохогүй байна. Иимэ дээрэһээ бүхы хүсэеэ эршэтэйгээр гарган хүдэлмэрилхэ энэ зуураа предприяти бүхэнэй доторой резервнүүдые элирүүлэн гаргаха ба хэрэглэн ашаглаха ябадалһаа бүхы амжалтанууд нэн түрүүлэн дулдыдаха байна.

Энэ резервнүүд тухай би дээрэ хэлээ һэм. Тэдэнэй гол шухалнуудынь—предприятинуудай инженернүүд, технигүүд эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай өөһэдынь творческо эдибхи ба үүсхэл гаргаха ябадалда байна. Эгээл иимэ дээрэһээ түсэбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ бүхы предприятинуудай коллективүүдые хабаадуулха ба эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай, мэргэжэлтэдэй творческо эдибхиие ба үүсхэлые элсүүлхэ арга боломжые үгэжэ байгаа үнэхөөрөө олониитые хабаадуулһан социалистическэ мүрысөөе саашадань дэлгэрүүлхэ ябадал түрүү зэргын удхашанартай байна.

Иихэтэй хамта, предприятинуудай эмхидхэлэй техническэ хүтэлбэриие үндэһөөрынь һайжаруулха: хүдэлмэриин хүсые зүбөөр хубаарилан табиха, технологиин журамые наринаар сахилга, зүбөөр түсэблэлгэ, гээгдэлые саг хаһадань усадхалга ба үйлэдбэриин үндэр культурын түлөө тэмсэл хадаа шиидхэхы удхашанартай байна.

Имагтал эдээниие шиидхэһэн эрхэ байдалда бидэнэр предприятинуудта тэдэнэрэй үйлэдбэриин программые үдэрһөө үдэртэ, һараһаа һарада, квартал бүхэндэ ба эсэстээ бүхы жэлэйнгээ түсэбые гүйсэдхэхэ ябадалы туйлажа шадаха байнабди.

Нүхэдүүд!

Манай партиин уряалаар агууехэ Сталинай уряалаар советскэ арад болбол шэнэ Сталинска табанжэлэй агууехэ түсэбые дүүргэхын түлөө хэмжээгүй ехэ зоригтойгоор оролсобо. Советскэ арад зон болбол табанжэл хадаа социалистическэ Эхэ ороной шэнээр сэсэглэн һалбаралга тээшэ, зол жаргалта ажабайдал тээшэ зааһан зам гэжэ тодоор мэдэнэ.

Иимэ замаар бидэнэрые дайн байлдаануудта шалгагдаһан большевигүүдэй парти хүтэлнэ, манай илалтануудые зохеогшо ба эмхидхэгшэ сэсэн мэргэн агууехэ Сталин манай замые тодоор гэрэлтүүлнэ.

Коммунистическэ партиин ба советскэ правительствын хүтэлбэри доро, агууехэ Сталинай ударидалга доро сталинска холо хараае ажабайдалда бодото дээрэнь бэелүүлээ—шэнэ табанжэлэй түсэбые дүүргэе ба үлүүлэн дүүргэе!

Агууехэ Сталин мандаха болтогой!

Коммунизмын илалта мандаха болтогой!

Ажалай дайшалхы программа

Сэлэнгын аймагай Жаргалантын сомоной Тельманай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Тогочи Данзанович Данзанов болбол СССР-эй Верховно Соведээр баталагдаһан „1946 — 1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиин" удхашанартай эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудые танилсуулха тушаа ниитэ-политическэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулжа байна.

Нүхэр Тогочи Данзанович Данзанов болбол Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбтэй танилсуулхын тулада агитаторнуудай семинар һара бүри дүрбэ дахин үнгэргэдэг юм. Энэ семинарта хабаадагша агитаторнуудта түүхэтэ хуулиие гүнзэгыгөөр ойлгуулжа, энээнтэй үргэн ниитые танилсуулхын тула тэдэниие бэлэдхэдэг байха юм.

Мүнөө эндэхи агитаторнууд нүхэд Ш. Аюшеев, Т. Халзанов, Г. Очиржапов, И. Петрушин ба бусад колхозойнгоо членүүдэй дунда энэ түүхэтэ хуулиие гүнзэгыгөөр ойлгуулха хүдэлмэриие һайнаар ябуулжа байна. Эдэнэр агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ажалшадай дунда ябуулхатай хамта мүн тэдэнэртэ бодото зорилго табидаг юм. Тэдэнэр большевистскэ дүлэтэ үгөөр агитаци хэхэ зуураа социалистическэ мүрысөөнэй долгиие үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байна.

Тельманайхид үнгэрэгшэ жэлдэ адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб бүхы түрэлөөрынь дүүргэһэн, энэ жэлэй хабарай тарилгые аймаг соогоо эгээл түрүүлэн дүүргэһэн байха юм. Мүнөөшье Тельманай нэрэмжэтэ колхоз пар хахалалгын хүдэлмэриин талаар аймагай колхозуудай түрүүшүүлэй нэгэн болоно.

Тэрэшэлэн Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин (секретариинь Д. Ц. Цыдыпов) дэргэдэхи агитколлективэй агитаторнууд нүхэд Б. Гомбоев, Е. Данцарунов, Б. Бимбаева ба бусад колхозниггуудайнгаа дунда Сталинска табанжэлэй түсэбые гүнзэгыгөөр ойлгуулхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна. Эдэнэр арба гаран лекци, элидхэлнүүд ба 30 шахуу хөөрэлдөөнүүдые хэһэн, 3 ханын газетэ ба 18 дайшалхы хуудаһануудые тарян-ажалай бригаданууд ба малай фермэнүүд дээгүүр гаргаһан байна. Тэдэ агитаторнуудта партийна эхин организациин секретарь нүхэр Д. Ц. Цыдыпов болбол һара бүри 3 дахин семинар хэжэ байдаг.

„Б-М. Үнэнэй" тусхай корреспондент.

ОРОД АРАДАЙ ГАЙХАМШАГТА ХҮБҮҮН

(В. Г. Белинскиин түрэһэнһөөнь хойшо 135 жэл гүйсэһэнэй ойдо)

1829 оной намарай эхиндэ хүдөө нютагһаа хүрса сэлмэг нюдэтэй, гэсэн мэргэн бодолтой залуу хүбүүн Москва хото ерэбэ. Ород арадай түүхэтэй нягта холбоһолтой, эртэ үрдынгаа шэмэг гоелтоор яларһан Москва хото энэ хүбүүнэй һанаа сэдьхэлые урмашуулжа, тэрэ буурал һайхан Кремлиие олон олон дахин тойрожо, үндэр үндэр башнянуудтань, бата хүдэр ханануудтань дурлан ябаа һэн.

„Кремлиие харахадаа минии зосоо бүридэжэ байһан һанал хүсэлые хэлэжэ шадахагүй байнаб. Кремлиин түшаа урдань Улаан талмай дээрэ Минин Пожарский хоёрой сотото хэрэгүүдынь оршоно. Инаг Эхэ орондоо үнэн сэхэ байһандаа олон олон зуун жэлнүүдтэ өөһэдынгөө алдар солые мүнхэжүүлһэн баатарнууд эдэ байна. Эдэнэр Эхэ оронойнгоо түлөө алдар нэрэ, ами наһан, шуһа мяхаяа хайрлаагүй, эгээл эдэ хоер тэрэниие аршалха гэжэ шиидээ. Эгээл эдэ хоёр бидэнэй һудаһан соо ород арадаймнай улаан шуһан мэлмэржэ байна гэжэ мэдээ... Иигэжэ эдэнэр аюулда абтаһан Эсэгэ ороноо аршалһан байна. Он жэлэй ошохо тудам бронзоор хэгдэһэн хүрэг дүрэнь хэлбэржэ болохо, гэбэшье эдэ хоер алдарта баатарнуудай алдар нэрэнь мүнхэ далайн долгиндол залгирхагүй!“ гэжэ үнөө хүбүүн бэшэһэн байна.

Иигэжэ ород арадай гайхамшагта хүбүүн, агууехэ революционно демократ Виссарион Григорьевич Белинский гэгшэ 18 наһатай ябахадаа бэшэһэн байна.

Энээнһээ хойшо 122 жэлэй үнгэрөөд байхада агуу нангин Москвада сүмэрэн орохые һэдэһэн хархис немецүүдтэ хатуу харюу үгэһэн баатар Улаан Армиин вождь нүхэр Сталин ород арадай агуухэ баатарнууд Минин Пожарский хоёрой нэрэтэй нэгэ адли Виссарион Белинскиин арюун алдарые дурдажа, бүхы советскэ арадые шанга хатуу тулалдаанай гал соо диилдэшэгүй баатар алдар нэрэеэ бадаруулхыень уряалһан байна.

* * *

Виссарион Григорьевич Белинский 1811 оной июнь һарын 13-да Финляндиин Свеаборг гэжэ хотодо түрэбэ. Тэрэнэй эсэгэнь уһан далайн сэрэгэй эмшээр ажалладаг байгаа. Виссарион Белинский өөрынгөө бага наһые Пензенскэ губерниин Чембар гэжэ хотодо үнгэргэбэ. 1825 онһоо эхилжэ Пензенскэ гимназида һураһан ба 1829 ондо Московско университедэй хэлэ бэшэгэй факультедтэ абтаһан байха юм.

Үхибүүн бага ябахаһаа эхилээд, ородой болоод, Баруун Европын алдаршаһан уран зохеолшодой зохеолнуудые оролдосо абьяас ехэтэйгээр үзэһэн ба түрэлхиин бэлиг сэсэн ухаатай байһандаа Виссарион Белинский болбол эдир наһандаа эрдэм ехэтэй болоһон байна. Университедэй түрүү студентнүүдтэй нүхэсэжэ танилсаһан ябадалынь Белинскийдэ саашалаа өөрынгөө философско мэдэрэлые дээшэлүүлхэ ябадалдань туһалба.

1831 ондо Виссарион Белинский өөрынгөө эгээл түрүүшын зохёол болохо „Дмитрий Калинин“ гэжэ зүжэг бэшэбэ. Энэ зүжэг соогоо Виссарион Белинский болбол Николай хаанай харанхы мунхаг саг үеые муушалжа, мэхэ гохын үнэн сэхэ һаналтаниие хорлон дарлажа байһые харуулһан байна.

„... Өөһэдтөө нэгэн адли хүн зониие зобоон доромжологшо хуурмаг муухай эрхые эзэмдэн байһан зарим хүнүүдэй хорото бузар аашые хурса тодоор ба шэн үнэнөөр харуулааб“ гэжэ энэ зүжэг тухайдаа Виссарион Белинский өөрынгөө эсэгэдэ бэшэһэн байна.

Белинскиие хаанай хуулида харша хүн гэжэ хаража байһандаа университедэйнь ноёд һайд энэ зохеол бэшэһэнэйнь тулада тэрэниие университедһээнь гаргажа хаяһан юм.

Үлбэр үбшэн, эд зөөригүйн ушарһаа энэ үедэ яашагүй ехэ хашагдалда ороод байһан Белинский нүхэдэйнгөө туһаламжын аша үрөөр хүл дээрээ гаража, гурбан жэлэй туршада—1833—1836 онуудта—„Телескоп“, „Молва“ гэжэ журналнуудта хабаадалсаба. Эдэ журналнуудта „Литературна һаналнууд“, „Ород повесть тухай ба г. Гоголиин повестьнууд тухай“ гэһэн Белинскиин литературна шүүмжэлнүүд хэблэгдэһэн байна. Зүгөөр Николай хаанай захиралтаар „Телескоп“ гэжэ журнал 1836 ондо хаагдаһан байха юм.

Белинский 1839 ондо Петербург орожо, „Эсэгэ ороной тэмлэглэлнүүд“ гэжэ журналай шүүмжэлэлэй буланиие 6—7 жэл соо даажа байһан ба энэ журналай хуудаһануудта утопическа социализмын ба революционно демократиин һанал үзэлнүүдые тунхаглан, ородой түрүү хүнүүдэй дунда нэбтэрүүлһэн байна. Энэ жэлнүүдтэ Белинский болбол А. И. Герцен, Н. А. Некрасов, М. С. Щепкин, Т. Г. Грановский, И. С. Тургенев гэхэ мэтын ород арадай түрүү эрхим хүнүүдээр танилсаба.

* * *

Энэ үедэ Белинскиин оюун бэлигынь гүйсэд дүүрэн һалбаржа, тэрэнэй шүүмжэлэл зохеолнуудынь һураг сууда гараба. Тэрэ хадаа ородой уран зохеолнууд ба уран һайханай национальна удхашанарые үндэр дээдэ хэмжээдэнь хүргэһэн байна. Тэрэнэй бэшэһэн хэдэн зуугаад шүүмжэлэлнүүд ба рецензинүүдэй дундаһаа ородой агуухэ уранзохеолшо А. С. Пушкин тухай бэшэһэн арба гаран статьянуудынь удха хэлбэриингээ талаар тусгаар тобойжо гарана. Виссарион Белинский ородой шүүмжэлэл зохеолой түүхэдэ эгээл түрүүшынхеэ А. С. Пушкинай зохеолнуудай удха шанарые зүбөөр элирхэйлжэ, тэрэниие ород арадай агуухэ национальна поэдынь мүн гэжэ тоолобо.

Белинский болбол М. Ю. Лермонтовэй зохёолнуудые һайшаан дурлажа, тэрэниие арадай гайхамшагта зохеолшо мүн гэжэ нэрлэһэн ба ородой суута зохеолшод Герцен, Гоголь, Некрасов, Гончаров, Достоевский гэгшэдэй зохеолнуудтань мүн баһа өөрынгөө сэгнэлтые үгэбэ.

Виссарион Белинский болбол эдир залуу наһандаа саг үргэлжэ эд зөөреэр дутамаг, хүндэ бэрхэ байдалтай байһандаа он жэлэй ошохо бүри тэрэнэй бэень муудажа, хэбтэридэ баригдажа, ухаан оюунайнгаа түлэг дундаа һалбаржа байхадань оройдоол 37 наһа хүрэжэ, 1848 оной июнь һарын 7-ой үдэр наһа бараһан байна.

Хаанта үеын харанхы мунхаг үе сагые эсэшэ сусашагүйгөөр шүүмжэлэн бодоһонойнь түлөө тэрэниие хуули засагай газарһаа саг үргэлжэ мүрдэжэ тагнажа байһан ба наһа бараһаншье хойнонь жандармериин тушаалтан—халаг Белинский үхэшэбэ ха юм, тэрэгүй һаа хатуу хинданда хаагдажа хосорхо һэн,—гэжэ энхэрхэн хэлэһэн байха юм.

* * *

Белинский болбол өөрынгөө һанал үзэлэй талаар революционно демократ мүн гэбэл Владимир Ильич Ленин хадаа Герцен, Белинский, Чернышевский гэгшэдые ородой социал-демократиие уридшалагшад мүн гэжэ хэлэһэн байна.

Революционно демократ, агуухэ шүүмжэлэгшэ Белинский болбол өөрынгөө бүхы наһан соо, бүхы ажал соогоо хаанта үеын харанхы мунхаг байдалые эрэс тэс шүүмжэлжэ, арадай революционно мэдэрэлые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэһэн байна.

Виссарион Белинский хүн зоной шуһа мяхые һорожо байһан капиталай засаг түрэ хамхаран унажа, арад түмэндэ эрхэ сүлөөе олгогшо социализм байдал тогтоохо гэжэ найдажа ябаһан ба тэрэнэй түлөө тэмсэһэн байна. Гэбэшье үнгэрэгшэ зуунай 40-дэхи онуудта капиталай дарлалта доро байһан арад зондо ямар хүсэнүүдэй жаргал асарха байһыень түдлан заажа шадахагүй байгаа. Гэхэтэй хамта агуухэ демократ хадаа хэһэн бүтөөһэн ажалайнгаа зуунай нэгэ хубиие хүлһэндөө абадаг үгытэй ядуу хүдэлмэришэ зоной талада байһан ба тэрэнэй дарлагша этэгээдтэй тэмсэхэ тэмсэлэйнь илалтада этигэжэ байһан бэлэй.

Виссарион Белинский Гогольдо эльгээһэн алдарта бэшэг соогоо Россидэ „магтаал һургаал хэрэгтэй бэшэ (тэрэниие һайса шагнаа), маани мэгзэм хэрэгтэй бэшэ (тэрэниие һайса сээжэлдээ), харин хэдэн олон жэлнүүдтэ шорой шабартай зууралдажа байһан хүнэй нэрэ түрые хүндэдхэхэ мэдэрэлые арадай дунда һэргээхэ хэрэгтэй...“ гэжэ бэшээ һэн. Энэ бэшэгыень В. И. Ленин хадаа Виссарион Белинскиин литературна ажалайнь дүнгүүд мүн гэжэ тоолоһон байна.

* * *

Агуухэ революционно демократ Белинский хүн зоной эрхэ сүлөөе үмөөржэ, засаг түрын хуурмаг мэхые элирүүлжэ, Николаевска реакциин харанхы буртаг хүсэнүүдтэй сусаршагүй хатуугаар тэмсэһэндээ арад түмэнэй инаг дурлалые хүлеэбэ. Тэрэ бүхы һанал соогоо өөрынгөө Эхэ ороной һалбаран мандахын түлөө тэмсэһэн ба тэрээндэ ами наһаяа бултыень зорюулһан байна.

„... Бүхы славян ухасаатанай дундаһаа гансахан лэ бидэ бата бэхи гүрэн боложо һууриижаабди. Петрһоо урагшашье, хойшошье — энэ минута хүртэр бидэ нэгэтэ бэшэ хатуу шэрүүн туршалгануудые алдар солотойгоор туйлаабди. Нэгэнтэ бэшэ аюулай эрмэг дээрэ байгаашье һаа, хододоо тэрэнһээ бэеэ аршалжа шададаг ба һүүлээрэнь бүри ехэ хүсэтэй, бата бэхи хэрэм мэтэ болодог байнабди“ гэжэ Виссарион Белинский ородой олон национальна гүрэн тухайда омгорхон бэшэнэ.

Тэрэ ород гүрэнэй уласхоорондын хэрэгүүдтэ хабаадалсаха нангин үүргэтэй байһыень дурдажа „...юртэмсэ дэлхэйдэ өөрынгөө бодолые, өөрынгөө үгые хэлэхэ уялгатайбди“ гэжэ бэшэнэ.

Эхэ оронойнгоо зол хубиие хариин дайсанда худалдажа, Эхэ орондоо урбаһан этэгээдүүдые ба илангаяа ород арадай эрхэ сүлөөе обтоһон гадаадын дайсадые Виссарион Белинский гам хайрагүй элирүүлэн шүүмжэлдэг байгаа. Тэрэ болбол ород арадай хэтэ наһанайнь дайсан болоһон немецүүдые үзэн ядадаг байһан ба Германиин газар дибисхэр дээгүүр аяншалжа ябахадаа „Ехэ уйдхартай байна, үнгэрхэдөө бархирха дурам хүрэнэ“ гэжэ бэшэһэн байха юм.

Виссарион Григорьевич өөрынгөө арадай хүсэ шадалдань этигэжэ, саг үргэлжэ тэрээнэй ерэхэ сагайнь байдалые һайшаадаг һэн гэбэл: „Би ород хүниие дуралдаг би, Россин ерээдүй байдалайнь агуухэ байһандань этигэнэб“ гэдэг байгаа.

Агуухэ демократ Белинский болбол 1810 ондо Николаевска реакциин харанхы бузар үүлэнэй Россин газар дайдые бүрхөөн байхадань. өөрынгөө Эхэ ороной ерээдүй байдалые аюул бэрхэшээл соогуур сүмэрэн хаража:

„Эрдэм болбосоролто дэлхэйдэ хүндэтэ һуури эзэлжэ, эрдэм ухаан, уран һайханда дүрим жэшээнүүдые үгэжэ, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй хүндэлэлэй гайхамшаг һайшаалые хүлеэжэ байгаа Россие 1910 ондо үзэхэ золтой аша гушанартаа атаархан магтанабди“ гэжэ гайхалтай мэргэн үгэнүүдые хэлэһэн бэлэй.

Белинскиин олон олон жэлнүүдые нэбтэ хаража хэлэһэн энэ гайхамшаг үгэнүүдынь гүйсэбэ. Феодализм, капитализмын хүшэр хүндэ дарлалта доро зобожо тулижа байһан Россиин арад түмэн агуухэ Ленин, Сталинай хүтэлбэри доро хаанта хархис засагые хамха сохижо, социализмын байдалые зохеожо, тэрэнэй эрхэ сүлөөдэнь обтоһон хариин харатан дайсаниие хүндэ хүшэр дайн байлдаанда нясуулжа, дэлхэйн „бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнһөө хүндэлэлэй гайхамшаг һайшаалые хүлеэжэ“ байна.

* * *

Ородой агууехэ революционно-демократ, шүүмжэлэгшэ Белинскиин литературна ажалнуудынь ородой уран зохеолой хүгжэлтын замые ойлгон мэдэхэ ба өөһэдынгөө бэлиг шадабариие дээшэлүүлхэдэнь манай советскэ литературануудта туһалха байна. Гэхэтэй хамта тэрээнэй уран зохеол тухайда хэлэһэн тодо һонор заабаринуудынь һаяхан ургажа байгаа манай Бурят-Монгол залуу литературын ба шүүмжэлэл зохеолой зүб мүрөөр арадай ажабайдалые харуулжа, саашадаа һалбарха ябадалдань һургаал боложо үгэнэ.

Ж. ТУМУНОВ.

г. Улан-Удэ, июнь

Һургагша Ромаевагай класс шалгалтада илгарна

Хэжэнгын дунда һургуулиин 4-дэхи „Б“ класста нүхэр Ромаева һургагшаар хүдэлмэридэг. Тэрэ хадаа арба гаран жэл үхибүүдые һургана.

Һурагшадайнгаа һураха шадалые, абари зангые хододоо шалган үзэдэг. Тиимэһээ хэндэ яажа хандахаяа ба хэнһээ ямараар һурахаяа һайн мэдэдэг юм. Энэнь үхибүүдые һургаха ябадалдань тон ехэ туһалдаг байна. Һурагшад һургагшаяа хүндэлдэг, хэлэһэн ба захиһан үгыень сохом бүтээхые оролдодог. Тиимэ дээрэһээ һурагшадай мэдэрэл тон һайн байха юм.

Мүнөө үнгэргэгдэжэ байгаа шалгалтануудта 4-дэхи „Б“ классай һурагшад олонхидоо „5“ ба „4“ гэһэн сэгнэлтэнүүдые абабад. Жэшээлхэдэ: ород хэлээр шалгалта үгэһэн 9 хүнүүдһээ 4-ниинь „5“ гэжэ сэгнэлтэ абаа. Арифметикээр мүн 4 хүн „5“ сэгнэлтэ абаһан байна.

Д. Дугаров.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Июниин 5-ай үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, июниин 5. (ТАСС). Трибуналай июниин 5-ай үдэшын заседани дээрэ генеральна штабай ба ОКВ-гэй (зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно командовани) үмөөрэгшэ адвокат Латернзер гэгшэ сүүдлүүлэгшэ Иодльһоо асуулта абалгые үргэлжэлүүлбэ. Үмөөрэгшэ болбол олон тоото асуудалнуудаар, немецкэ хүтэлбэрилхы генералитет болбол боложо байгаа ябадалнуудта нүлөөлжэ шадахагүй байгаа һэн гэжэ баримгалхын һэдэлгэ гаргана.

Эндэ заншал болоһон забһарлалгын һүүлээр үмөөрэгшэд болбол сүүдлүүлэгшэһээ асуулта абалгые үргэлжэлүүлбэ.

Олон тоото дүтэрхылхэ асуудалнуудаар СА организациин үмөөрэгшэ адвокат Бем гэгшэ СА-да зохид һайн үгые Иодельһоо алдуулхые оролдоно.

Үдэшын заседаниин һүүлдэ Кейтелиин үмөөрэгшэ адвокат Нельтэ Иодельһоо асуулта абаба. Орой болоһон дээрэһээ асуулта абалгын үлэгшэ хуби үглөөдэр болтор хойшолуулагдаба.

Июниин 6-ай үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, июниин 6. (ТАСС). Трибуналай үглөөнэй заседани дээрэ бусад сүүдлүүлэгшэдэй үмөөрэгшэд сүүдлүүлэгшэ Иодльһоо асуулта хэлгые үргэлжэлүүлбэ.

Тэрэнэй һүүлээр английска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Робертс гэгшэ сүүдлүүлэгшэ Иодльһоо зэргэ асуулта абалгые эхилнэ. Гэмнэгшэ болбол Рейнскэ областиие демилитаризацилжа версальска договорые эбдэхын бэлэдхэл тушаа Чехословакида эсэргүү агрессиин ба Польшодо добтолһоной тухай Иодльһоо асуулта абаба.

Трибуналай үглөөнэй заседаниин һүүлээр гэмнэгшэ болбол Германяар Норвегиин, Бельгиин, Голландиин ба Люксембургын нейтралитедые эбдэһэнэй тухай Иодльһоо зэргэ асуудал абаба. Иодльһоо английска гэмнэлтээр саашадаа асуудал абалгые үдэшын заседани болтор хойшолуулагдаба.

Нэгэдэмэл нацануудай Аюулгүйн Советдэ американска түлөөлэгшэ томилогдобо

ВАШИНГТОН, июниин 6. (ТАСС). Трумэн болбол республиканец сенатор Уоррен Остин (Вермент штадһаа) гэгшые Стеттиниусэй орондо Нэгэдэмэл нацануудай организациин Аюулгүйн Советдэ Холбоото Штадуудай түлөөлэгшөөр томилбо гэжэ Сагаан байшан соносхобо. Томилолтонь Остинай сенадта байха хугасаагай дүүрэһэн хойно, 1947 оной январиин 3-һаа хүсэндөө орохо болоно.

США-гэй гүрэнэй департаментын түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, июниин 5. (ТАСС). США-гэй правительство болбол сентябриин I-дэ томилогдоһон монархи тухай асуудалай талаар плебисцит бэлэдхэхэ зорилгоор һунгуулиин список дахин хаража үзэхэ гэһэн греческэ правительствын уралые абаба гэжэ США-гэй гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ мэдээсэбэ. США-гэй делегаци болбол 50 60 хүнһөө бүридэхэ болоно. Американска делегаци плебисцит болтор Грецидэ үлэжэ магад байна. Гэбэшье плебисцит үнгэргэхэ үе соо делегаци тэрээндэ хабаадахагүй байна.

Греческэ экспорт ба импорт дээрэ хиналта табиха Англо-греческэ коммерческэ корпорациие байгуулха ябадал тухай Холбоото Штадуудай эрилтэ тушаа асуудалда харюу үгэхэдөө, гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ болбол энэ асуудал хадаа Лондондо ба Афинуудта нэгэ талаһаа США-гэй ба нүгөө талаһаа английска ба греческэ засагуудай түлөөлэгшэдөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ байна гэжэ мэдүүлбэ. Зарим хэдэн информацинууд абтаад байна ба эдэ фактнуудай үндэһэн дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ үнгэргэгдэжэ байна гэжэ түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. Греческэ худалдаа наймаае англичанууд монополизировалхые хараалһаниинь эли бэшэ байна, Холбоото Штадууд буруушаалые мэдүүлбэ гэжэ хэлэхэлэ буруу болоно гэжэ түлөөлэгшэ саашань хэлэбэ.

Коммерческэ корпораци байгуулха түсэб байжа болоно.

Греческэ худалдаа-наймаанда английска хиналтын тухай американска корреспондентнууд бэшэнэ

НЬЮ-ЙОРК, июниин 7. (ТАСС). Оверсис НЬЮС агентствын Венэдэхи корреспондент Пулосэй мэдээсэһэнэй ёһоор, үнгэрэгшэ неделидэ баталагдаһан „Греческэ худалдаа-наймаанай корпорациие“ байгуулха тухай англо-греческэ хэлсээнэй буулгабариие тэрэ абаһан байна, энэнь хадаа бүхы греческэ худалдаа-наймаанда монопольно хиналта байгуулха арга-боломжые англичануудта олгоно.

Пулосэй хэлэһэнэй ёһоор, хэлсээн хадаа греческэ экспортын эдеэ хоолой зүйлые худалдан абаха талаар Англида бүрин эрхэ олгоно. Тэрэшэлэн хэлсээн болбол английска товарта хүнгэлэлтын журам Грецидэ тогтооно. Энэ хэлсээнэй ёһоор Англи болбол бусад оронуудһаа худалдажа абаһан продуктнуудаа Грецидэ нилээд үндэр сэнгээр тарааха болоно. Тоосооной асуудалнуудаар корпораци болбол греческэ хуулинуудта хараалагдаһан ёһые баримталха ябадалһаа сүлөөлэгдэһэн байна. Корпорациин ажалябуулгые греческэ правительство ба английска экономическа миссиин хамтарһан шиидхэбэреэр томилогдоһон греческэ хэрэгүүдые эрхилэгшэ хүтэлбэрилхэ юм.

Хронико

ВАРШАВА, июниин 7. (ТАСС). Польско-советскэ эб найрамдалай обществын съездэдэ хабаадаһан советскэ делегадууд Краковто мордобо. Агелонско университедэй ректорой уряалай ёһоор советскэ делегациин хүтэлбэрилэгшэ профессор Палладин гэгшэ „Нервнэ системын биохими» гэһэн темээр элидхэл хэхэ юм. Советскэ делегадууд тэрэшэлэн Лодзь ба Вроцлав городуудта орохо байна.

* * *

ВАРШАВА июниин 7. (ТАСС). Июниин 5-да Варшавска национальна музей соо „Польшодо немецүүдэй хэһэн гэмтэ ябадал“ гэһэн выставкэ нээгдэбэ. Народово Крайовой Радын президент Берут польско правительствын членүүдэй хабаадалгатайгаар выставкэ нээһэн байна.

* * *

РИО-ДЕ ЖАНЕЙРО, июниин 7. (ТАСС). Сантос гэжэ портын докернуудай эсэргүүсэлые засагуудай һаатуулха гэжэ хүсэеэ гаргаһан байгаашье һаань, тэдэнэр испанска суднануудһаа ашаа буулгаха ябадалһаа арсалтые үргэлжэлүүлһээр байна. Июниин 3-да Сантос портодо „Альдекоа“ гэжэ испанска пароходой ерхэдэнь, тэрэнэй ашаа буулгахаһаа ашаа тээгшэд эридээр арсаһан байна.

* * *

БЕЛГРАД, июниин 7. (ТАСС). Загребтэ болоһон Хорватиин профсоюзуудай нэгэдэхи республиканска съезд дүүрэбэ. Дүүргэлтын заседани дээрэ профсоюзуудай гүйсэдкомой һунгуули болобо. Гүйсэдкомой түрүүлэгшэдэ Марко Велинич гэгшэ дахин һунгагдаба.

* * *

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, июниин 7. (ТАСС). Эндэ июниин 3-да испанска арадай хани нүхэдэй бразильска ассоциациин эмхидхэһэн суглаан болобо. Олон янзын партинуудай түлөөлэгшэд өөһэдынгөө хэлэһэн үгэнүүд соо Франкогой правительствотэй харилсаае шууд таһалхань шухала гэжэ онсолон тэмдэглэбэд.

США-да һуугаа СССР-эй элшэн сайд нүхэр Нови[ков] өөрынгөө этигэмжы[н] грамотые президент Трумэндэ барюулба

ВАШИНГТОН, июниин 3. (ТА[СС]). США-да һуугаа СССР-эй э[лшэн] сайд нүхэр Н. В. Новиков [...] дэр өөрынгөө этигэмжын гра[мотые] Америкын Холбоото Штад[уудай] президент Трумэндэ барюулба.

Энээн дээрэ элшэн сайд [ба пре]зидент хоёр үгэнүүдээр [...] һан байна.

Итальянска арадай олонхинь республикы[н] түлөө голосовалба

РИМ, июниин 6. (ТАСС). Д[отоо]дын хэрэгүүдэй Министе[рство] болбол мүнөөдэр 10 часта [...] орон соо болоһон референ[думэй] дүнгүүд тухай дүнгэй мэдээ[...]жуулба. Республикын [түлөө] 12.737.396 голос ба монархи[н түлөө] 10.725.532 голос үгтэһ[эн бай]на. Эдэ дүнгүүдтэ гансал [...] гуулиин участогуудай [...] ороогүй байна. Удаадахи [...] эхиндэ болохоо байгаа рес[публи]ка байгуулагдаһанай тушаа [...] лолго дээрэ эсэсэй дүн верхо[вно ка]ссационно палатаар соносх[огдохо] байна гэжэ дотоодын хэрэг[үүдэй] министерство зааба.

Итальянска арад[ай] республикын илал[та] баярлана

РИМ, июниин 7. (ТАСС). [...] дүүрэн бэшэ мэдээгээр, рес[публи]кын түлөө 54,3 процент [...] бүгэдэ арадай голосовани [...] Хойто Италиин томонууд [...] нүүдтэ урма зориг хүгжөө[н] баярлалые дуудаһан байна. [...] лита ёһоор республикые [...] хоогүй байхада демонстра[...] дые хэхэгүй гэһэн цент[...] засагуудай уряал гарга[...] хамта Миланда июниин 9-эй [во]кресеньедэ республиканска [...] партинуудай түлөөлэгшэдэ[й хаб]аадалгатайгаар бүгэдэ ара[...] нифестаци болохонь. Комму[нис]ческэ, социалистическэ ба [ре]публиканска партинууд [...] „Ажал-ябуулгын парти“ [...] арад зондо уряалтайгаар [...] Тэрээн соонь республы[...] һанда ажалшадай баяр [...] һэн байна.

Итальянска арадай ам[...] далые эбдэхые оролдоһо[н] салгагүй элементнүүд [...] һүйдхэлтэ үгэнүүдые [...] гэжэ дотоодын хэрэгүүдэй [...] терствын тунхаглаһан [...] соо хэлэгдэнэ. Энээнтэй [...] рамдуулан дотоодын хэрэ[...] министерство болбол журам[...] шадтэ эсэргүү эгээл шанга [...] хэмжээнүүдые абахын за[...] полицида үгэбэ.

Учредительнэ суглаанд[а] [...]пон һунгалтада хабаада[...] политическэ партинуудай [...] лэгшэдэй зүблөөн дээрэ [...] хистнууд болбол өөрынгө[...] лые байлгажа болохо юм. [...] монархиие шэнэдхэн ба[...] һэдэлгэ гаргаха эрхэгүй [...] Ушарынь хадаа, шиидхэба[...] гагдаһан ба монархиие [...] абаха арга-боломжо зайлу[...] һан байна“ гэжэ де Гасп[ери мэ]дүүлбэ. Хуулита ёһоор ре[спубли]кые соносхотор Умберто [...] ский хадаа Италида үлэж[э бай]но. Юундэб гэхэдэ тэрэ [...] бүрин эрхээ дамжуулан [...] ёһолол дээрэ хабаадалса[...] лэнтэй байна гэжэ Де [...] зааба. Энэ зүблөөн дээр[э] партинуудай, монархист[...] партиин түлөөлэгшэд бол[...] ферендумэй дүнгые [...] ёһоор соносхохо үдэрые [...] янска республикые б[...] үдэр болгон баярай һайнд[эр] соносхохо гэһэн бүгэд[...] итальянска ажалай ко[...] циин секретариадай дур[...] һайшааба.

Боливиин түмэрзам[ай ба] трамвайна транспорт[ын] хүдэлмэришэдэй забас[товко]

Рио-де-Жайнеро, [...] (ТАСС). Юнайтед пресс [...] вын корреспондентын Ла-[...] мэдээсэһэн мэдээсэлы[...] тагай газегэнүүд тун[...] Тэрээн соонь Боливидо т[үмэрза]май ба трамвайна трансп[орт]дай хүдэлмэришэдэй бү[...] тын забастовко эхилбэ г[...] лэгдэнэ. Энэ забастовко [...] лин хүлһэ дээшэлүүлхэ [...] табиһан байна.

Харюусалгата редактор[ай ...] Д. Д. ЛУБСА[...]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан-Удэ, Үнэн), ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни[...] сельского хозяйства—3-23; культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Н—00636. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР Тираж[...]